Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 51 (1301) ♦ Вівторок, 19 березня 1996 року ♦ Ціна договірна

Рішення Держдуми Росії визнати недійсною денонсацію Договору про утворення СРСР не має ніяких юридичних наслідків для України

Про це заявив Голова Верховної Ради України Олександр Мороз під час перебування у Білій Церкві з робочою поїздкою. Україна, зазначив він, не є під юрисдикцією Держдуми РФ. І прийняті нею рішення — її внутрішні справи.

Україна, підкреслив Олександр Мороз, керується результатами Всеукраїнського референдуму, проведеного в країні 1 грудня 1991 року, коли за незалежність своєї країни висловилось більш як 91 відсоток населення України. Цей результат, на думку глави Українського парламенту, є свідченням того, що Україна була, є і залишається незалежною державою.

Матеріал про перебування О. Мороза у Білій Церкві читайте на 2-й стор.

Протилежні думки

Рішення Держдуми Росії про денонсацію Біловезької угоди викликало підвищення громадської активності у Чернігові. У Народному домі за ініціативи Народно-демократичної партії зібралися лідери партій, громадських організацій. Якщо комуністи та члени ВКП (б) вітали це «доленосне рішення», то точка зору промовців від НДП, асоціації правників, КУНу, УКРП була протилежною: передвиборчий фарс російських лівих показав їхнє справжнє лице.

ЗАЯВА МЗС УКРАЇНИ

з приводу ухвалення Постанови Державної Думи РФ «Про поглиблення інтеграції народів, що об'єднувалися в Союз РСР, та відміну Постанови Верховної Ради РРФСР від 12 грудня 1991 року»

15 березня 1996 року Державна Дума Російської Федерації ухвалила Постанову «Про поглиблення інтеграції народів, що об`єднувалися в Союз РСР, та відміну Постанови Верховної Ради РРФСР від 12 грудня 1991 року». Згаданою Постановою ВР РРФСР від 12.12.91 р. був денонсований Договір про створення СРСР.

У зв`язку з цим Міністерство закордонних справ України уповноважене заявити таке.

(Закінчення на 3-й стор.).

Коментар нашого кореспондента з цього приводу читайте на 4-й стор.

Тем для розмов більш ніж досить

Сьогодні Київ очікує на прибуття державного секретаря США Уоррена Крістофера. Під час одноденного візиту гість зустрінеться з Президентом Леонідом Кучмою, Головою Верховної Ради Олександром Морозом, Прем'єр-міністром Євгеном Марчуком та міністром закордонних справ Геннадієм Удовенком.

Заплановано обговорити традиційні проблеми нашого співробітництва: військові та економічні. Уоррен Крістофер ще раз нагадає про українсько-американо-російські домовленості щодо вивезення з України ядерної зброї. Також мова піде про економічну підтримку наших реформ.

(Закінчення на 4-й стор.).

Про що домовлятимуться уряди?

Завтра в Москві відбудеться перше засідання змішаної українсько-російської міжурядової комісії із співробітництва на чолі з прем'єр-міністрами двох країн, повідомляє Інтерфакс-Україна.

Одним з напрямів роботи комісії буде підготовка до наступного візиту в Україну президента Російської Федерації Бориса Єльцина. До порядку денного засідання внесено великий блок економічних питань, про стан виконання Сочинських домовленостей щодо розподілу Чорноморського флоту, а також обговорення проекту міжурядової угоди про торгово-економічне співробітництво на 1996 рік. Комісія обговорить, зокрема, проблему поставок електроенергії, розблокування валютних коштів фізичних і юридичних осіб України на рахунках Зовнішекономбанку колишнього СРСР, хід виконання міжурядової угоди про реалізацію режиму вільної торгівлі. Передбачається обговорення організаційних питань роботи комісії, зокрема регламенту.

Знак біди: повінь

... Хорол — річка не та

Та й славний Миргород тепер не той, — місто-курорт готується до весняного паводку. Тут добре пам'ятають повінь 1980 року, коли вода підтопила понад 900 будинків, а деякими вулицями можна було пробиратися лише скориставшись човном.

(Закінчення на 2-й стор.).

З года є продукт непротивлення сторін

Вже стільки за останні кілька місяців висловлено думок щодо Закону «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі», що, здавалося б, тут уже нічого додати.

Та впадає у вічі, що кожна зі сторін, висловлюючи свою точку зору, не дуже й дослухається до опонентів. Відтак дві гілки влади зайшли у глухий кут: Верховна Рада підтверджує прийнятий закон, а Президент вдруге накладає на нього вето. Проте, як ви бачите на пропонованому знімку, навіть рослини «здатні піти на взаємний компроміс». А інтереси сільгоспвиробників та переробних підприємств переплелися не менш тісно, ніж оця морква. Тому зрозуміло, що покласти край проблемі ой як важко. Бо рішення має бути прийнятне для всіх. До речі, ось як описує прийняття рішень селянською громадою України письменник Степняк-Кравчинський. На сільських зборах голосування невідоме, оскільки всяке питання має бути вирішеним одноголосно. Тому суперечки тривають доти, поки не з'явиться рішення, яке примирить всі сторони, бо громада не нав'язує меншості рішення, з яким вона не може погодитися. Відтак кожен має йти на поступки заради загальної користі. Отже, щоб поставити крапку в дискусії, двом гілкам влади потрібно шукати взаємоприйнятне рішення.

Один із варіантів такого рішення в матеріалі «Вчитися компромісу» на 11-й стор.

Офіційно

Заборгованість під контролем

Питання ліквідації заборгованості по виплатах заробітної плати, пенсій, стипендій були обговорені на зустрічі Леоніда Кучми з керівниками Кабінету Міністрів України і міністрами, яка відбулася 16 березня. Цією зустріччю, в якій взяв участь Прем'єр-міністр України Євген Марчук, Президент відновив традиційні щотижневі обговорення з членами уряду найактуальніших соціально-економічних проблем.

Сьогодні ситуація з виплатою заборгованості по заробітній платі склалась справді критична, підкреслив Леонід Кучма.

Проблема дисципліни виконання бюджету і своєчасної виплати заробітної плати відображає стан здоров'я держави. Леонід Кучма закликав керівників уряду і міністерств на наступній такій зустрічі запропонувати конкретну програму спільних дій, реалізація якої дала б змогу вирішити проблеми, пов'язані з погашенням заборгованості по заробітній платі та інших виплатах населенню. Загальна заборгованість по зарплаті сьогодні становить 98 трильйонів карбованців.

В ході обговорення було прийнято рішення про те, що питання погашення заборгованості по зарплаті буде тепер постійно на контролі у Президента, уряду.

П'ята влада ставить на вітчизняну економіку

1995 року втрати держави через злочинну діяльність у сфері економіки становили більш як 300 млрд. крб.

Про це заявив у Сімферополі на науково-практичній конференції з проблем боротьби із злочинністю в сфері економіки заступник міністра внутрішніх справ України, начальник Головного управління МВС України в Криму Михайло Корнієнко.

За його словами, минулого року в Україні вчинено 2180 економічних злочинів, що на третину більше, аніж 1994 року.

М. Корнієнко сказав, що особливо активні злочинці у зовнішньоекономічній діяльності, в торгівлі, страховій сфері, вони проникають у промисловість та аграрний сектор, вважають найперспективнішими для своїх махінацій банківську справу та процес приватизації державного майна, повідомляє Інтерфакс-Україна.

Указ Президента України

Про спорудження Монумента Незалежності України

Ураховуючи велике політичне загальнонародне значення проголошення незалежності України, **постановляю:**

1. Спорудити в місті Києві Монумент Незалежності України.
2. Кабінету Міністрів України провести відкритий конкурс на кращий проект Монумента Незалежності України і за участю Київської міської державної адміністрації забезпечити проектування і будівництво цього Монумента.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ, 15 березня 1996 року.

Указ Президента України

Про увільнення П.Саблука з посади віце-прем'єр-міністра України з питань агропромислового комплексу

Увільнити САБЛУКА Петра Трохимовича з посади віце-прем'єр-міністра України з питань агропромислового комплексу згідно з поданою заявою за станом здоров'я.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ, 16 березня 1996 року.

Коли народ усунений від влади — це кінець демократії

Як ми повідомляли, Голова Верховної Ради України Олександр Мороз відвідав Білоцерківський район на Київщині. На зустрічах із робітниками, аграріями, представниками Рад, інтелігенції, різних політичних партій він виклав свою точку зору на процеси, які відбуваються нині в нашому суспільстві.

Зберегти власного товаровиробника

Керівник українського парламенту назвав це проблемою номер один. Під час відвідання Білоцерківського заводу сільськогосподарських машин він дав високу оцінку колективу підприємства, який у нелегких умовах зберіг свій потенціал, перейшов на багатопрофільне виробництво. Він підтримав намір підприємства разом із голландцями виробляти новітні машини для села, але застеріг щодо небезпеки перетворитися з господарів у підручних зарубіжних інвесторів. «Ви ж дивіться, що робиться у багатьох випадках, — сказав він. — Приходить до нас іноземний партнер, несе з собою новітню технологію, найсучасніше обладнання. Ми ж, як свою частку, нерідко вносимо основні фонди, та й ті добряче потріпані, і дешеву робочу силу. Таким чином з'являється загроза поглинання нашого виробника».

Саме тому Олександр Олександрович ще раз похвалив підприємство, яке хоч і частково простоює, але думка конструкторського колективу напружено працює. Не дивно, що вироби заводу йдуть, як кажуть, «нарозхват» до Китаю, Голландії, багатьох інших країн.

Роздумуючи, як же уберегти нам сьогодні власного виробника, О.Мороз значну частину своїх виступів присвятив проблемі вдосконалення банківської системи країни. Він рішуче висловився за створення Державного банку України, який би цілеспрямовано здійснював інвестування наших товаровиробників. Так само, як і за нагальну необхідність завершення роботи над становленням податкової системи, яка б не убивала в кожного бажання працювати, а стимулювала б його зусилля випускати якомога більше продукції.

Ціна за землю має ввійти у вартість продукції

Нам, дійсно, треба провадити реформи на селі, зазначив глава українського парламенту. І, передусім, добитися, щоб у товарно-грошовий обіг була введена вартість землі, тобто діяла ціна землі. Але це треба здійснювати не безпосередньо, як пропонують деякі ультрареформатори, тобто зробивши землю предметом купівлі-продажу, а через встановлення ціни за неї, яка б своєю платою входила в ціну виробленої продукції. Тоді б вартість основного фонду цього колосального багатства України не випадала б із системи виробництва.

Водночас, сказав Олександр Мороз, необхідно зробити так, щоб усі податки і платежі, які сьогодні — тягар для хлібороба, були розкладені таким чином, щоб дві третини з них увійшли в плату за землю. Тоді зникнуть оті більш ніж 20 платежів, які нищать усяку мотивацію до праці у селянина.

«Я стою на цьому й досі переконаний, — заявив О. Мороз, — що треба зберегти колективне сільське господарство як основну форму господарювання. Воно повинно бути базою індустріальних технологій. Увесь світ іде до цього — через кооперування, через концентрацію виробництва, через ліквідацію невеликих, нерентабельних фермерських господарств. Ми бачимо це нині у Франції, Німеччині, багатьох інших країнах. Хоч одночасно я за створення й підтримання фермерських господарств для тих, хто інакше господарювати не може».

Олександр Мороз назвав справжнім злочином розпродаж землі у будь-яких формах. Коли говорять, що до нас не йде інвестор, оскільки не продається земля, це просто неправда, сказав він. У Китаї, Ізраїлі земля не продається, а інвестори туди йдуть. В Нідерландах купити чи продати землю — це колосальна проблема. Ми ж цього вперто не помічаємо.

Ринок і довкола нього

Голова Верховної Ради висловився за ринкову, але відрегульовану державою, соціально зорієнтовану економіку. Таку, якою вона є в більшості цивілізованих країн. Ніде у світі, зауважив О.Мороз, немає абсолютно вільного ринку. Але його хочуть будувати в Україні.

«І коли мені прем'єр-міністр Нідерландів радить прискорювати темпи приватизації, я запитую його — а ви самі знаєте, що це таке? Ви ж самі приватизовували державну телекомпанію цілих сім років, пройшовши усі стадії цього процесу».

Я обома руками за реформи, за приватизацію. Але чому нас штовхають за один рік здійснити всю приватизацію? І яким методом? Методом соціальної сертифікації. Коли я чотири роки тому виступав на сесії і волав, що не можна країну втягувати у гру в наперстки, мене називали консерватором. А зараз що маємо? Скільки жертв трастів і що з ними?

Тепер під гаслом реформування робиться все, щоб розвалити виробництво, знецінити основні фонди і провести масову приватизацію. На чию користь? Отож треба приватизуватися, треба йти на інтеграцію з іншими країнами, але робити це вдумливо, ретельно, щоб не мати нових жертв серед наших людей.

Конституцію слід приймати за Регламентом

Деякі засоби масової інформації, сказав О. Мороз, поспішили заявити, що такої демократичної конституції, проект якої щойно передений на розгляд Верховної Ради, ще не було у світі. Я б сказав, що такої недемократичної конституції ще не було. Принаймні, в Європі. Бо що то за демократія, коли народ відсторонюється від влади? А це добре проглядається в проекті Основного Закону. У ньому зроблено явний перекіс у бік виконавчої влади. Натомість знецінена роль представницьких органів, особливо на місцях. Самоврядування відметене, як таке.

«Я не проти сильної влади, — заявив Голова Верховної Ради. — Але хочу бачити чіткий розподіл ролі владних структур, зокрема, представницької і судової влади.

Якщо чиновник може правити державою (а це закладено в проекті Конституції), то це біда для держави».

Отож, підкреслив О. Мороз, говорити, що ми маємо узгоджений варіант Конституції, надто передчасно. Над нею слід іще серйозно працювати, насамперед, у вивершенні механізму демократії. А прийматися нова Конституція повинна строго за законом, Регламентом. Документ повинен пройти комісії, Президію Верховної Ради, всебічне обговорення на сесійних засіданнях.

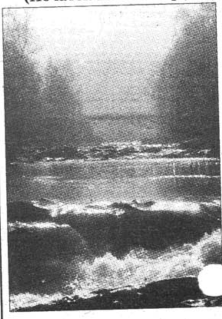
У день, коли О.Мороз зустрічався з колективами білоцерківських підприємств, Державна Дума Росії прийняла рішення про денонсацію Біловезьких домовленостей. Журналісти запитали Голову Верховної Ради, що він думає з цього приводу. Його відповідь була лаконічною: це рішення не має для України будь-яких юридичних наслідків, оскільки наша держава проводить власну, незалежну політику.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Знак біди: повінь

... Хорол — річка не та

(Початок на 1-й стор.).

Цього разу, за прогнозами фахівців, Хорол підніметься на 1 м 70 см. У готелі та гуртожитки прийдеться відселяти близько 800 осіб. Від повені може серйозно постраждати і водоканалізаційне господарство; існує реальна загроза затоплення водозабірних свердловин. На цей випадок доведеться активно хлорувати воду, яку споживає місто, для чого потрібно близько 2 тонн хлорного вапна. Теперішній запас становить всього 300 кілограмів.

Всі ці питання були у центрі уваги проти паводкової комісії, що діє при міськвиконкомі. Голов[illegible] акцент було зроблено на не[illegible] коштів. Тільки для виконання першочергових робіт з підготовки до стихії потрібно близько 15 мільярдів карбованців. Таких коштів у казні немає. І все ж протипаводкові заходи проводять, щоправда, в борг. Заготовляю[illegible] пісок, щебінь, обваловують об[illegible]ти, яким загрожує велика вода. [illegible] вона вже нагадує про себе. Контрольні заміри показали: рівень Хоролу за останні дні «виріс» більш як на 20 см. Вода прибуває, а з нею і тривога.

● *Київ*

Вода відхилилася від норми

В усіх областях України протягом останніх двох місяців у питній воді спостерігаються відхилення від норми, а також погіршення її мікробіологічних показників, повідомила заступник головного санітарного лікаря України Ангеліна Моісеєва.

Найбільші побоювання в зв'язку з цим, за словами А.Моісеєвої, викликають східні й південні регіони України. Так, у Луганській області показник вмісту у питній воді мікроорганізмів перевищує норму у 300—400 разів. В Одеській, Миколаївській і Херсонській областях «у місцях підтоплення» питна вода також не відповідає стандартам, повідомляє Інтерфакс-Україна.

● *Харків*

Інфекційні захворювання — є така загроза

Прогнозована небувала весняна повінь на Харківщині загрожує не лише розлиттям близько півтори сотні середніх і малих річок, але й зникненням... самої води у водопровідній мережі міста, як це було минулого року, коли затопило насосну станцію очисних споруд.

Втім спеціалісти і місцева адміністрація стверджують, що відбудований майже заново об'єкт нині працює нормально, ризе потеплиння не спричинить місту якоїсь небезпеки чи незручності. Однак головний санітарний лікар Харкова Борис Григоров вважає, що весняний паводок у Харківській області може викликати зростання кишкових захворювань. Він підкреслив, що після аварії на Диканівських очисних спорудах, загальний фон таких хвороб в області різко погіршився, значно зросла кількість захворювань вірусним гепатитом. А переповнені забруднені ріки, якщо вийдуть з берегів, лише ускладнять небезпечну ситуацію.

За прогнозами, рівень води у ріках області може піднятися в середньому на п'ять — шість метрів.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

На засіданні Комісії з питань екологічної політики обговорено низку питань, пов'язаних з підготовкою законопроектів для розгляду Верховною Радою України.

Підготовлено зауваження і пропозиції до проекту Закону «Про статус збройних сил іноземних держав, які тимчасово перебувають на території України». Члени комісії зауважили, що згідно з результатами перевірок місць розташування збройних сил, навколишньому середовищу України нанесено значної шкоди. Наприклад, при здійсненні експертної оцінки стану довкілля і визначенні вартості ліквідації екологічних наслідків діяльності Чорноморського флоту на території України встановлено, що тривала експлуатація суден і об'єктів Чорноморського флоту без дотримання природоохоронних вимог призвела до забруднення нафтопродуктами близько 7,7 тисячі гектарів землі, забруднено і виведено з користування біля 10 мільйонів кубометрів підземних вод. У місцях дислокації частин і об'єктів накопичилися токсичні і побутові відходи, а в донних відкладеннях Севастопольської бухти знаходяться біля 20 тисяч тонн нафтопродуктів.

Для ліквідації негативних наслідків тривалої експлуатації кораблів, частин і об'єктів Чорноморського флоту необхідно виконання природоохоронних заходів на суму, що оцінюється у мільярди американських доларів.

Внаслідок багаторічного господарювання військових частин забруднено підземні води в районі дендропарку «Олександрія» у Білій Церкві, Узині, Житомирській, Волинській та інших областях.

Народні депутати запропонували на законодавчому рівні закріпити обов'язковість відшкодування іноземною державою збитків, викликаних забрудненням навколишнього природного середовища чи погіршенням його якості, що сталися з вини її збройних сил. Відшкодування збитків не повинно звільняти збройні сили іноземної держави від необхідності здійснення заходів щодо недопущення, а також ліквідації шкідливих наслідків. В обов'язковому порядку в законопроекті слід передбачити плату за використання води, землі, лісу, інших природних ресурсів. Внесено пропозицію доповнити проект закону положенням про заборону в збройних силах іноземних держав, які знаходяться на території України, ядерної зброї в будь-якому вигляді.

Розглянуто також хід підготовки до першого читання проекту закону «Про охорону і використання рослинного світу». До цієї роботи залучено наукових консультантів-експертів комісії.

Обговоривши проект закону «Про внесення змін до статті 52 Закону Української РСР «Про охорону навколишнього природного середовища» (у зв'язку з прийняттям Закону України «Про пестициди і агрохімікати»), комісія ухвалила внести доопрацьований законопроект на розгляд Верховної Ради.

Члени комісії з питань законності і правопорядку на своєму засіданні проаналізували коло питань стосовно функціонування та матеріального забезпечення правоохоронних органів. Активно обговорювалася інформація першого заступника Генерального прокурора О.Христенка, заступника міністра МВС А.Штанька про існуючі в Україні незаконні воєнізовані формування. Народні депутати висловились за наведення порядку щодо цього і ухвалили відповідні рекомендації, спрямовані на припинення діяльності таких формувань, а також притягнення винних осіб до відповідальності згідно з чинним законодавством. Запропоновано також правоохоронним органам детально проаналізувати ситуацію, що склалася, й про результати повідомити комісію.

Було розглянуто подання Генерального прокурора з клопотанням про згоду на притягнення до кримінальної відповідальності деяких народних депутатів місцевих Рад.

Члени комісії ухвалили винести на розгляд сесії у другому читанні проект закону «Про застосування амністії в Україні». Генеральний прокуратурі доручено доопрацювати пропозиції щодо внесення змін і доповнень до Закону «Про прокуратуру».

Прес-служба Верховної Ради України.

ЗАЯВА МЗС УКРАЇНИ

(Початок на 1-й стор.).

В Україні ухвалення Державною Думою Російської Федерації зазначеної Постанови розцінюють як спробу певних політичних кіл Росії реанімувати колишній СРСР. Сподівання відродити колишню єдину союзну державу не мають під собою жодних юридичних, в т.ч. міжнародно-правових підстав і не відповідають реаліям політичної ситуації, що склалась сьогодні як у розвитку незалежних країн, що утворилися на терені колишнього СРСР, так і в розвитку СНД у цілому. Україна засуджує такі дії, як такі, що становлять загрозу миру і стабільності не лише для цих держав, але й всього світового співтовариства.

Понад чотири роки тому Україна реалізувала своє право на самовизначення згідно з загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права, закріпленими в Статуті ООН та хельсінкському Заключному акті. Воля українського народу створити незалежну Українську Державу отримала найвищу форму легітимності у результатах загальнонаціонального референдуму, що відбувся 1 грудня 1991 року. Майже 92 відсотки населення проголосувало за незалежність України.

МЗС України уповноважене заявити, що ухвалення Державною Думою РФ зазначеної Постанови не породжує жодних правових наслідків для України, оскільки воно є внутрішнім актом Російської Федерації і не може мати екстериторіальної юрисдикції. Крім того, реалізація такої Постанови фактично означатиме вихід Росії із Співдружності незалежних держав з усіма непередбачуваними наслідками.

Україна, як держава-засновниця Співдружності незалежних держав, від самого початку існування СНД проводить курс на поглиблення і розширення рівноправного і взаємовигідного співробітництва в рамках Співдружності, і виходить з того, що форми участі, так і її статус у Співдружності незалежних держав визначаються законодавчими актами, ухваленими Верховною Радою України при ратифікації Угоди про створення СНД, та відповідними застереженнями. Україна і надалі виходитиме з того розуміння, що створення Співдружності незалежних держав дозволило зберегти в нових історичних умовах тісні і багатосторонні зв'язки, що існували між республіками колишнього Радянського Союзу, відвернути розгортання на території колишнього СРСР небезпечних тенденцій, які могли б призвести до загальної нестабільності та серйозних конфліктів.

МЗС України змушене констатувати, що на фоні поступальних процесів зміцнення і поглиблення як двосторонніх, так і багатосторонніх зв'язків у рамках СНД, певні політичні сили в окремих державах—учасницях Співдружності вдаються до кроків, здатних суттєво ускладнити ситуацію в СНД. Саме таким чином можна розцінювати згадане рішення Державної Думи Російської Федерації.

Київ, 15 березня 1996 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу України

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Кримінального кодексу України такі зміни і доповнення:

1. Назву статті 148^8 викласти у такій редакції:

«Стаття 148^8. Порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів».

2. Доповнити статтю 148^8 частинами третьою, четвертою і приміткою такого змісту:

«Виготовлення з метою збуту, збут чи використання іншим шляхом підроблених недержавних цінних паперів —

карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією майна і з позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років.

Дії, передбачені частиною 3 цієї статті, якщо вони вчинені повторно або організованою групою, або якщо вони завдали великої матеріальної шкоди інтересам держави, іншим юридичним особам або громадянам, —

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна і з позбавленням права займати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до п'яти років.

Примітка. Повторним у цій статті визнається злочин, вчинений особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених частинами 3 і 4 148^8 або статтею 79 цього Кодексу».

3. У частині другій статті 7^1 після слів і цифр «шахрайство з фінансовими ресурсами (стаття 148^5 частина 2)» доповнити словами і цифрами «порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів при обтяжуючих обставинах (стаття 148^8 частина 4)».

4. У примітці до статті 148^4 після цифр «148^7», доповнити цифрами «148^8», а слова «мінімальний розмір заробітної плати» замінити словами «неоподатковуваний мінімум доходів громадян на місяць».

5. У частині третій статті 186 після цифр і слів «143 частини 2 і 3 (шахрайство при обтяжуючих обставинах)» доповнити цифрами і словами «148^8 частини 3 і 4 (порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів)».

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ, 6 березня 1996 року.

ЧОРНОБИЛЬСЬКЕ ДЕСЯТИРІЧЧЯ... І ТРИЗНА, І СПОНУКАННЯ ДО НОВИХ ДІЙ

ЧОРНОБИЛЬ нагадує про себе щодня. А 26 квітня пам'ять про нього загострюється як незагойна рана. Коли члени Оргкомітету з підготовки і проведення заходів у зв'язку з десятою річницею аварії на ЧАЕС обговорювали питання, які саме акції слід здійснити, всі були одностайні: основні заходи мають бути спрямовані на посилення соціального захисту та охорони здоров'я населення.

Щодо масових громадських і культурних заходів, то вони повинні мати урочисто-меморіальний характер і під час їх проведення слід витримувати такт, якого потребує трагічна сутність Чорнобильської аварії. Адже тисячі життів забрав за минулі роки Чорнобиль. Десятки тисяч людей зробив хворими, інвалідами, завдав непоправної шкоди генофонді нації. А скільки людських доль порушив, примусивши мешканців Полісся переїжджати з рідних місць у нові поселення, звикати, пристосовуватися до нових умов!..

Маємо поіменно згадати справжніх героїв, які віддали своє життя, втратили здоров'я, гасячи пожежу на 4-му блоці ЧАЕС, розгрібаючи радіоактивний графіт, відводячи з-під реактора отруєну радіацією воду, забезпечуючи ядерну та радіаційну безпеку станції, прокладаючи дороги, надаючи медичну допомогу постраждалим...

Водночас річниця спонукає нас ще раз звернути погляд у недалеке минуле, ще раз проаналізувати, чого ми досягли, долаючи жахливу спадщину некерованого «мирного атома», і з дистанції сьогодення оцінити небезпеку, з якою зіткнулися.

Головні напрями роботи було визначено ще у проекті «Національної програми ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і соціального захисту громадян на 1993—1995 роки і до 2000 року» — документі, який досі не набрав чинності через складну ситуацію в країні. Нині, з урахуванням обставин, він доопрацьовується і невдовзі поновлену програму буде затверджено.

Відповідальність за більшу частину накресленого покладено на Мінчорнобиль. Передбачено введення в дію ряду об'єктів лікувально-санаторного призначення: таких, як пусковий комплекс Київської обласної дитячої лікарні, обласний онкодиспансер у Чернігові, корпус «Матері й дитини» у Камені-Каширському Волинської області, дитячі центри радіаційного захисту в Житомирі, селищі Кам'яний Брід Житомирської області.

Важливим заходом є реконструкція радіологічного відділення Інституту ендокринології та обміну речовин імені В.Комісаренка Академії медичних наук України. Благородну справу зробив Гуманітарний офіс Європейської Комісії «ЕСНО», який передав інститутові дороге ефективне лікувально-діагностичне обладнання для лікування раку щитовидної залози. Нині Мінчорнобиль зосереджує зусилля, щоб налагодити чітке фінансування і забезпечити належний організаційно-технічний рівень робіт.

Здійснюючи заходи, пов'язані з переселенням постраждалого населення, ми зіткнулися з певними труднощами. У зв'язку з тривалістю цього процесу, який розпочався 1989 року, в зоні безумовного (обов'язкового) переселення відбулося природне збільшення сімей. Чимало з них категорично вимагають надати їм окреме житло. Це є наслідком обмежень, передбачених для зони безумовного (обов'язкового) відселення: заборонені індивідуальне будівництво, прописка і перепрописка, взяття на квартирний облік для поліпшення житлових умов, приватизація, взагалі розв'язання житлових питань, окрім відселення.

Ще одна проблема пов'язана з тим, що мешканці ряду населених пунктів зони обов'язкового відселення з Рівненщини і Житомирщини відмовляються від переселення. Отже, і урядовцям, і парламентаріям, і працівникам місцевих виконавчих органів доведеться чимало попрацювати, щоб розв'язати цей вузол.

Це лише частина проблем, породжених Чорнобилем. Спробу узагальнити досвід, нагромаджений за 10 років, проаналізувати здобутки і прорахунки, визначити найважливіші напрями досліджень і практичної діяльності з подолання чорнобильського лиха на новому етапі зроблено під час підготовки національної доповіді, яку буде подано міжнародному співтовариству на наукових конференціях в нашій країні і за кордоном. Працівникам Мінчорнобиля у цьому допомагали фахівці Національної Академії наук України, Академії медичних наук України, Міністерства охорони здоров'я, Мінсільгосппроду та інших відомств.

Але події, пов'язані з підготовкою до 10-ї річниці катастрофи, показали, що інтерес з боку світового співтовариства до чорнобильських проблем падає. Тож, плануючи і готуючи заходи за участю представників близького й далекого зарубіжжя, сподіваємося на більший розголос чорнобильських проблем, що сприяло б залученню до їх розв'язання міжнародних, регіональних організацій, окремих країн. Важливі науково-практичні конференції відбудуться в Києві, Мінську, Відні, вахтовому селищі Зелений Мис.

Цікавою й корисною обіцяє бути міжнародна спеціалізована виставка «Чорнобиль: екологія, людина, здоров'я», яку Мінчорнобиль готує спільно з фірмою «Зовнішекспобізнес» Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі. Нині ведеться інтенсивна робота зі створення експозицій ще кількох виставок, одну з яких буде проведено в «Українському домі». Готуються матеріали для публікацій з різних аспектів Чорнобильської трагедії, прес-конференції, брифінги.

Усі ми пам'ятаємо, як з самого початку надзвичайної ситуації на ЧАЕС інформація про те, що трапилося, була

неповна, неточна, а часом недостовірна. Чимало міфів, перекручень, домислів залишається навколо Чорнобиля і тепер.

Вкрай необхідно врешті-решт прояснити обставини кінця квітня 1986 року і показати реальні масштаби катастрофи у просторі й часі, висвітлити величезну самовіддану роботу людей з подолання її наслідків. Вже знято документальний відеофільм «Чорнобиль: роки і долі», у виробництві — буклет «Мінчорнобиль: слідами катастрофи», наукова монографія «Чорнобильська катастрофа», кольоровий фотоальбом «Імення зорі — Чорнобиль», фотоальбом, присвячений історії та культурі зраненої поліської землі.

Ми надаємо великого значення і підготовці інформаційних матеріалів широкого спектра для внесення їх до міжнародної комп'ютерної мережі «Інтернет». Під'єднатися до неї нам допомагає міжнародна організація «Союз Чорнобиль». Вона взаємодіє із своїми представниками у Сполучених Штатах Америки, які вишукують для виконання технічних робіт благодійні кошти.

Нещодавно у пресі було надруковано «Звернення уряду України до світової та української громадськості з приводу 10-ї річниці Чорнобильської катастрофи», в якому уряд повідомив про додаткові заходи, спрямовані на полегшення долі постраждалого населення і закликав міністерства, відомства, уряд Автономної Республіки Крим, державні адміністрації, підприємства й установи всіх форм власності надати йому повну і дійову підтримку. У зверненні також висловлено сподівання, що на цей заклик відгукнуться керівники комерційних структур і банків, приватних підприємств, фондів і зроблять свої благодійні пожертвування на добрі справи.

Організаційним комітетом з підготовки та проведення заходів у зв'язку з 10-річчям Чорнобильської катастрофи відкрито рахунки, на які можуть бути переказані кошти: валютний рахунок 3888070604 в Укрексімбанку, МФО 322313 (252001, Київ-1, Хрещатик, 8) і спеціальний карбованцевий рахунок 1700552 в Міськдирекції Укрсоцбанку, МФО 322012 (252005, Київ-5, вул. Димитрова, 3).

Ми звертаємося також до наших співвітчизників за кордоном, до всіх, кому близькі й зрозумілі біль і страждання людей: порадьтеся зі своїми колегами на роботі, рідними й близькими і, якщо є така можливість, зробіть свій внесок у цю благородну справу.

Уряд України виступає гарантом відповідального використання коштів з урахуванням побажань тих, хто даруватиме, здійснення суворого контролю за їх витрачанням і обіцяє інформувати про це широку громадськість.

Володимир ХОЛОША, міністр України у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС.

Тем для розмов більш ніж досить

(Початок на 1-й стор.)

За останній місяць Уоррен Крістофер зустрічається з Леонідом Кучмою вже втретє. Спочатку — незапланована, трохи несподівана бесіда у Фінляндії (щоправда, кажуть, у великій політиці випадковостей не буває). Наступне місце зустрічі — вже Вашингтон, під час офіційного візиту українського Президента. А третя — тут, у Києві. Тем для розмов, як ми вже переконалися, більш ніж достатньо.

По-перше, події на терені СНД змінюються з такою блискавичною швидкістю, що іноземці не нудьгуватимуть, навідуючися сюди навіть кожного дня. Друга причина — вагання Заходу щодо надання Україні економічної допомоги.

США неодноразово нагадували свою умову: дамо гроші тільки тоді, коли переконаємося, що ви справді йдете шляхом ринкових перетворень. На жаль, те, що в Україні відбувається нині, в Америці аж ніяк не асоціюється з ринковими реформами. Тому і допомога йде незначна.

Слід згадати ще про один нюанс сьогоднішніх зустрічей. За якими б щільно зачиненими дверима не проводилися двосторонні зустрічі Україна—США, на них завжди буде присутній третій — Росія. Навряд чи Уоррену Крістоферу та Леонідові Кучмі вдасться уникнути теми денонсації Біловезьких угод та питання майбутнього візиту до Києва Бориса Єльцина. Про це варто поговорити хоча б тому, що Україна, Росія та США мають кілька спільних договорів, зокрема у військовій галузі. Крім того, шлях державного секретаря після Києва пролягатиме до Праги, а потім — до Москви. Тому Уоррен Крістофер не може не поцікавитися думками українських політиків щодо україно-російських відносин.

Але не будемо гадати, якими стануть результати візиту. Частіше зустрічаємося — і добре. Адже це свідчення того, що ми нарешті знаходимо спільну мову і рухаємося в одному напрямку.

Надія БЕДРИЧУК.

Акція Держдуми Росії: передвиборчий трюк чи новий постріл «Аврори»?

Коментар

Отже, Держдума РФ ухвалила рішення про визнання такою, що втратила силу, постанови Верховної Ради РРФСР від 12 грудня 1991 року, якою було денонсовано Договір про утворення СРСР 1922 року. Що це — передвиборчий трюк російських лівих чи серйозний крок до створення «нового Союзу»; що означає це для України?

Реакція українського керівництва була миттєвою: очевидно, в МЗС до демаршу російських депутатів були готові. «Ухвалення Державною Думою РФ зазначеної постанови не породжує жодних правових наслідків для України, оскільки вона є внутрішнім актом Російської Федерації і не може мати екстериторіальної юрисдикції. Крім того, реалізація такої постанови фактично означатиме вихід Росії із Співдружності незалежних держав з усіма непередбачуваними наслідками», — йдеться у заяві українського зовнішньополітичного відомства. Зазначається також, що незалежність Української держави стверджена результатами референдуму 1 грудня 1991 року і що рішення російської Держдуми можна розцінювати як крок, «здатний суттєво ускладнити ситуацію в СНД».

Подібним чином прокоментували акцію російських депутатів Голова Верховної Ради України Олександр Мороз та Президент України Леонід Кучма. «Вищий законодавчий орган Росії ясно показав, яким він бачить майбутнє», — заявив Л. Кучма журналістам. Утім, додав: « Я думаю, що це перший передвиборчий крок Компартії Росії. Інших пояснень у мене немає... Але російським депутатам необхідно серйозно подумати про наслідки рішення, яке може стати загрозою для всього світового співтовариства».

Днем пізніше відреагував на подію Кремль. «Російська Федерація зберігає свій статус і дотримується усіх укладених нею договорів», — заявив Президент Росії Борис Єльцин. Він доручив міністру закордонних справ Євгену Примакову повідомити про таку позицію іноземні держави та міжнародні організації. Зрештою, із роз'ясненнями з приводу демаршу Держдуми виступив також її голова Геннадій Селезньов. Він заявив, що постанова має «громадянсько-політичний характер» і тому «не дає підстав для спекуляцій про те, нібито хтось намагається силою поновити колишню державу».

Отже, з юридичної точки зору України від постанови російської Думи, як кажуть, ні тепло, ні холодно. Але немає сумніву в тому, що такі дії російських однодумців знайдуть підтримку у певної частини українських комуністів. Так, наприклад, на думку першого секретаря донецького обкому Компартії України Георгія Бунька, рішення російського парламенту «не є кон'юнктурним, це результат цілеспрямованої роботи, яку вели і ведуть компартії». З іншого боку, заяви протилежного тону і змісту зробили представники центристських і правих сил. Справі державотворення така дестабілізація в суспільстві, ясна річ, аж ніяк не сприятиме.

І хоча з точки зору міжнародного права постанова російської Держдуми справді є лише шматком паперу, але відповідно до складної політичної та економічної ситуації у колишніх союзних республіках, зокрема в Україні, вона може бути й новим пострілом «Аврори». Принаймні, це ще одне суворе попередження українському керівництву: не баритися з економічними реформами. Адже лише економічно міцна держава з гідним рівнем життя громадян може безболю переносити такі «дружні» акції «доброзичливців». Україна ж поки що — не може.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Хроніка. Факти. Події

● *Пекін*

Китай обіцянок не роздавав!

Китайський уряд спростував чутки про те, що він нібито давав обіцянку Білому дому не застосовувати зброю проти Тайваню. Офіційний Пекін заявив, що ніколи не виключав можливості військового втручання у справи острова, що, як стверджують у КНР, є невід'ємною частиною материкової держави.

● *Париж*

ЄР буде посередником

Європейський парламент висловився за посередництво Європейської Ради (ЄР) у справі врегулювання конфлікту в Чечні й припинення там воєнних дій. У резолюції прийнятій на сесії, що відбулася у Страсбурзі, Європарламент рекомендував Європейській комісії і Європейській Раді запропонувати Президентові Росії Борису Єльцину посередницькі послуги. Разом з тим депутати закликали представників політичного керівництва ЄР вжити енергійних заходів для якнайшвидшого припинення воєнних дій щодо цивільного населення в Чечні.

● *Кишинів*

Не вмієш заощаджувати — йди

Президент Молдови Мірча Снєгур підписав декрет про відставку міністра оборони республіки, дивізійного генерала Павла Крянге. Напередодні Мірча Снєгур звинуватив Павла Крянге в нездатності боротися з розкраданням армійського майна, у розтраті бюджетних коштів і запропонував йому піти з посади, яку він обіймає, за власним бажанням. Міністр відмовився вчинити за порадою Верховного Головнокомандувача і заявив журналістам, що звинувачення глави держави безпідставні та декларативні...

● *Тбілісі*

Нова надія на мир

Питання про врегулювання конфлікту в Абхазії має намір обговорити в Москві президент Грузії Едуард Шеварднадзе, який перебуває в Росії із дводенним офіційним візитом. Очікується підписання спільної російсько-грузинської декларації щодо врегулювання ситуації в Абхазії.

● *Якутськ*

Від вогню врятувалися не всі

Принаймні 17 осіб загинуло внаслідок пожежі в селі Ожулун Чурапчинського улуса Якутії, де згорів гуртожиток профтехучилища. Вночі полум'я швидко охопило двоповерховий дерев'яний будинок. Хлопці, які мешкали на першому поверсі, встигли вискочити на вулицю, нашвидкоруч спорудили драбини і почали рятувати дівчат з другого поверху. Вибратися з вогню вдалося не всім. Урядова комісія розслідує причини пожежі.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

ПОЛЬСЬКА МАФІЯ ПЛЮС МАФІЯ УКРАЇНСЬКА ДОРІВНЮЄ... 12 МЛРД. ФАЛЬШИВОК

Один із пасажирів порому, що прибув із Швеції до польського порту Свіноуйсьце, попередив людей у формі, які перевіряли його речі, щоб вони не дуже копалися в багажі його товаришів українців, котрі прибували наступним поромом: інакше, мовляв, у митників будуть неприємності. Останні знали, з ким мають справу: Чеслав К., який їздив до Швеції по кілька разів на місяць, уже більш як шість років перебував під наглядом поліції. Проте жодних конкретних доказів його протиправної діяльності охоронці порядку не мали.

Цього разу привід для затримання знахабнілого мафіозі було знайдено: він погрожував працівникам митниці при численних свідках. Після проведення в його квартирі обшуку поліцейські знайшли там фальшиві гроші — акуратно сховані в рулонах туалетного паперу мільйонні купюри на суму 12 млрд. 200 млн. карбованців. Тепер слідчі органи з'ясовують, де виготовлено фальшивки — у Польщі чи в Швеції, куди так любив їздити друг українських мафіозі, — повідомляє Укрінформ.

На знімку: адміністративний будинок у центрі Дубаї (Об'єднані Арабські Емірати).

Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО (Укрінформ).

Експрес-інтерв'ю

У кого які крила

В аеропорту Берлін-Шьонефельд з 13 до 19 травня відбуватиметься міжнародний авіасалон, куди запрошено й Україну.

На прохання кореспондента «ГУ» про майбутню подію розповідає аташе з питань преси Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні Анка Фельдгузен.

— Авіасалони — завжди грандіозне видовище, адже експонати демонструються не лише в залах, а й на стоянках і в польотах. І цього разу десятки авіаційних держав світу привезуть до Німеччини кращі зразки «літаючої» техніки, створеної з часу останньої виставки 1994 року, щоб показати, які в кого крила.

Але авіасалони — це ще й ярмарки, в яких беруть участь не лише для того, щоб себе показати і на інших подивитися заради цікавості. Тут радше є суто технічний і комерційний інтереси, які спонукають конструкторів думати, шукати кращі вирішення, а покупців — формувати попит. Тому фахівці авіакосмічної галузі приїжджають сюди, щоб узяти участь у дискусіях, семінарах, конгресах, під час яких і народжуються нові ідеї, що згодом, а можливо, й до наступної виставки будуть втілені коли не в нові машини, то в сучасні конструкції.

Цікаво, що міжнародний авіасалон у Берліні-Шьонефельді дедалі більше стає центром сприяння встановленню нових ділових контактів з ринками Центральної та Східної Європи, а також Південно-Східної Азії.

ТАКІ ВЖЕ СОЛОДКІ ЦІ ЧУЖІ ТАЄМНИЦІ

Спецслужба Пентагону з питань безпеки поширила закритий меморандум, у якому закликала фірми, що працюють за замовленнями міністерства оборони, до пильності у зв'язку з «агресивними спробами» Ізраїлю викрасти військові таємниці США.

Цей документ з'явився на світ у жовтні минулого року, однак про його наявність стало відомо лише тепер, після того як одна з найбільших єврейських організацій країни — Ліга боротьби з дифамацією — виступила з протестом, заявивши, що ця акція межує з антисемітизмом.

Це звинувачення висунуто з приводу заяви у меморандумі, що Ізраїль є особливою загрозою для воєнних таємниць США, зважаючи, як наголосили пентагонські експерти, на «сильні етнічні зв'язки» між двома країнами. Ця етнічна спорідненість не заважала Ізраїлеві запускати руку до скарбнички військових таємниць свого заокеанського благодійника. Найбільшого розголосу щодо цього набула справа Джея Полларда, єврея за національністю, котрий, працюючи у военно-морській розвідці США, в середині 80-х років передав Тель-Авіву протягом 17 місяців «велику кількість» таємної інформації. За це в США він відбуває довічне ув'язнення, а в Ізраїлі оголошений героєм і одержав громадянство.

У авторів меморандуму були й інші підстави сумніватися в надійності свого близькосхідного союзника. Стверджують, зокрема, що 1986 року ізраїльські агенти викрали в одній з іллінойських фірм з виробництва оптики відомості щодо радарних систем. У меморандумі також стверджують, що в середині 80-х років Ізраїль надав Китаю секретні дані щодо американської технології виробництва винищувачів.

ВІДОМО, що Україна — єдина держава в пострадянському просторі, яка ще не прийняла нової Конституції. Багато хто вважає, що це погано. Мабуть, вони мають рацію. Але поглянемо на цей факт з іншого боку. Тривалий процес конституційного творення дав змогу ретельно проробити кожну статтю, проаналізувати конституційний досвід розвинених країн Європи, країн СНД, врахувати побажання різних соціально-політичних сил України. Щодо цього останній проект нової Конституції — найзваженіший, найпродуманіший, такий, що відповідає демократичним нормам і критеріям цивілізованих країн.

Ясна річ, проект є проект, він — лише основа. Треба його доопрацьовувати. Але за своїми принциповими позиціями він відповідає вимогам сьогодення. Мало того, цей проект, зважаючи на його доопрацювання, слід прийняти як нову Конституцію України якомога швидше, бо такий час настав.

В ім'я чого ділять владу

Сподівання більшості громадян чи певних сил Верховної Ради?

Критики проекту нової Конституції і з лівого, і з правого боку не можуть не констатувати наявності у ньому широкого переліку політичних і соціально-економічних прав особистості.

Але чому ж тоді чути таку запеклу критику Конституції, наприклад, з боку комуністів? Характерна щодо цього назва газетної статті, спрямованої проти проекту нової Конституції, — «Не можна нехтувати волею народу», й підзаголовок «Чому комуністи не можуть підтримати новий проект Конституції?» (автори — перший секретар ЦК Компартії України Петро Симоненко і член ЦК Компартії України Георгій Крючков, «Голос України» від 26 грудня 1995 року).

Починають вони з критики проекту щодо легалізації приватної власності і з нарікань на те, що цей проект спрямовано на позбавлення громадян України «соціалістичних цінностей», що в його руках зосереджено широкі повноваження і, навпаки, звузяться повноваження законодавчої влади. Комуністи бідкаються, що уряд України — Кабінет міністрів — відповідальний перед Президентом, а можливості впливу Верховної Ради на діяльність уряду обмежені. Комуністи навіть вважають, що пропозицію розробників проекту зробити парламент двопалатним спричинено бажанням «роздрібнити й послабити парламент».

Можна було б і далі перераховувати причини, через що комуністи не хочуть підтримувати новий проект Конституції, але вже з наведених очевидно, що комуністи турбуються насамперед про владу. Тому й вважають, що інститут президентства в Україні не потрібний і що нібито ця думка знаходить серед населення «широку підтримку».

У своєму проекті Конституції України комуністи взагалі не передбачили інституту президентства. Але якщо його буде ліквідовано, то перед ким тоді відповідатиме Кабінет міністрів? Заглянемо до проекту Конституції, розробленого комуністами (стаття 87): «Верховна Рада Української РСР — найвищий орган державної влади». Завважте, не просто єдиний законодавчий орган, а найвищий орган влади. Саме він «формує найвищі державні органи республіки», він «призначає Голову Ради Міністрів», «затверджує персонально склад Уряду» і т.ін. Якщо врахувати, що пропозиція про надання Верховній Раді статусу «найвищого органу державної влади» йде від Комуністичної партії, то стає очевидно, хто правитиме бал і які наслідки цього. Але це, як то кажуть, ми вже проходили. Тоталітаризм веде тільки у безвихідь.

У тому й суть, що Президент України, за проектом нової Конституції, — не просто глава держави, а й «сприяє узгодженості у діяльності органів державної влади, їх взаємодії з органами місцевого самоврядування» (ст. 101).

Комуністи заявляють, що Верховна Рада — начебто єдина сила в суспільстві, яка протистоїть Президентові. А чи варто висловлюватися категоріями «протистояння»? Ще Платон казав, що «політика — це мистецтво жити разом». А щодо претензій комуністів (від імені Верховної Ради) на цілковиту владу в державі, то слід згадати одного з упорядників конституції США Олександра Гамільтона. Здається, Алексіс де Токвіль у своїй знаменитій праці «Демократія в Америці» наводить слова Гамільтона про те, що багатьом виконавча влада подобається лише тоді, коли вона рабськи потурає бажанням законодавчих органів. Саме комуністи хочуть наділити Верховну Раду всією повнотою влади і ліквідувати інститут президентства. Та давно вже відомо з політичного досвіду всесвітньої історії, що в демократичній правовій державі неможливо передбачити владу єдиним суб'єктом, бо це неминуче веде до утвердження тоталітарного режиму.

Проект нової Конституції, на мій погляд, чітко визначає функції, компетенції і відповідальність основних гілок влади, передбачає систему противаг і динамічної рівноваги на рівні горизонтального поділу влади. За такого становища влада буває сильна, але не насильна, що неминуче, коли владу здійснюватиме єдиний владний суб'єкт. Адже саме так і було в недалекому минулому, в радянський період нашої історії.

Опоненти проекту нової Конституції загострюють питання, хто над ким має бути в ієрархії владних відносин. На мій погляд, треба більше уваги приділяти іншому питанню: для чого влада, що вона дає народові і як реалізує право на життя, свободу, як виконує соціальну функцію. Звичайно, і в цьому разі неминуче постає проблема взаємодії між гілками влади та вироблення чіткого механізму цієї взаємодії. Але заявляти про те, що коли Президент визначає строки проведення виборів до парламенту, отже, він стоїть над законодавчою владою, на мій погляд, некоректно. Наше завдання — створити таку державу, яка відповідала б загальноцивілізованим критеріям. Ми не можемо зважати на той факт, що у нас довгі десятиріччя панувала етатистська свідомість і правовий нігілізм (правили люди, а не закон; закон, що дишло...), і в цих умовах перебувають політичні діячі, які хочуть ліквідувати інститут президентства, тобто гарант прав і свобод громадян.

Сенат. І не по три сенатори від області

Опоненти проекту нової Конституції особливо різко атакують пропозицію розробників закріпити в Основному Законі двопалатну структуру майбутнього парламенту та розділ проекту, присвячений проблемі місцевого самоврядування. І хоча це в принципі різні питання, вони мають точки зіткнення, бо стосуються регіональної політики держави.

Щодо двопалатного парламенту, то він є в багатьох країнах світу, зокрема в тих, де регіони отримали більш-менш широку автономію (самостійність). А комуністи вважають, що запровадження сенату продиктовано начебто не діловими міркуваннями, не прагненням урахувати інтереси регіонів, а з метою «роздрібнити й послабити парламент». Заявляють також про те (і не тільки комуністи), що запровадження двопалатного парламенту неминуче спричинить «сепаратистські, центробіжні тенденції».

Мені як людині, котра безпосередньо займається питаннями управління на місцях, здається, що сенату необхідно надати більше повноважень, аніж це передбачено проектом Конституції, тобто надати йому повноваження представляти й відстоювати регіональні інтереси. Адже підвищення ролі регіонів і їх органів влади в розвитку держав — нині загальна світова тенденція. Її обумовлено багатьма чинниками, передусім, підвищенням ролі соціальних аспектів життя суспільства, ускладненням виробничої інфраструктури та мобільністю трудових ресурсів за умов становлення ринкового господарства. У зв'язку з цим поглиблюється міжнародний аспект територіального поділу праці, зростає взаємозв'язок регіонів. Нарешті, екологія дедалі більше впливає на економічні й політичні інтереси. Звідси неминучий якісний перерозподіл функцій з управління між державами й регіонами, пошук найдоцільнішого поєднання державного територіального управління і місцевого самоврядування.

Питання зміни адміністративно-територіального устрою в Україні назріло й широко обговорюється. Ясна річ, що розробники проекту Конституції керувалися цією ідеєю, а не з метою послабити парламент. Так чи інакше, нам потрібно змінити паритет владних повноважень на користь місцевих органів управління і закріпити це на конституційному рівні. Відсутність чіткого поділу управлінських функцій у центрі і на місцях призводить до негативних наслідків у роботі місцевих органів, сковує ініціативу, створює непотрібний паралелізм і т.ін.

Переміщення центру ваги в управлінні багатьма соціально-економічними процесами безпосередньо на місця, де відбуваються локальні репродукційні процеси — об'єктивна вимога нашого часу. У зв'язку з цим і виникла потреба запровадити двопалатний парламент і надати змогу сенатові займатися питаннями територіального устрою.

На мій погляд, сенат має не просто представляти території, а й відбивати їхні інтереси, отже, сенат має формуватися не на основі рівного представництва, як відбито в проекті Конституції (по три сенатори від області), а на основі територіальної пропорційності.

Щодо місцевого самоврядування, то у відповідному (XI) розділі проекту Конституції визначено основні принципові положення про форми такого управління. Та мені здається, що розділ цей «сирий». Його слід ретельно пробробити. Насамперед, він має своїми основними моментами відповідати Всесвітній декларації про місцеве самоврядування та Європейській Хартії про місцеве самоврядування, що їх було прийнято ще у 80-х роках.

Нам потрібна сучасна демократична система місцевого самоврядування, яка акумулювала б ініціативу міст і районів, сіл і селищ. Під місцевим самоврядуванням Європейська Хартія (набула чинності 1 вересня 1988 р.) розуміє не просто право, а реальну здатність і можливість органів місцевого самоврядуваня регламентувати значну частину державних справ і управляти нею, діючи в рамках закону, за власної відповідальності та в інтересах місцевого населення.

Важливо, по-перше, створити фінансову базу для ефективної роботи органів місцевого самоврядування і принципи формування економічної основи щодо цієї мети закріпити законодавчо.

По-друге, важливо принципи взаємовідносин органів місцевого самоврядування та представників центру на місцях визначити гранично чітко, щоб уникнути двовладдя. Один із класиків теорії управління Анрі Файоль вважав, що лише принцип єдиноначальності сприяє швидкому й раціональному розв'язанню питання. Маючи на увазі, що будь-який адміністративний контроль центру за діяльністю органів місцевого самоврядування має обмежуватися забезпеченням дотримання законності та консультативності, але не більше. І саме ці моменти слід чітко зафіксувати в Основному Законі держави.

Механізм має забезпечити найвищу легітимність

Питання це може несподівано загостритися, коли настане час прийняття Конституції. Важливо підійти до нього і з формально юридичної точки зору, і врахувати реально політичні аспекти. В першому випадку ми маємо статтю 97 (п. 1) нині чинної Конституції, де сказано, що тільки Верховна Рада уповноважена прийняти нову Конституцію (щоправда, не обумовлено процедуру прийняття: простим чи більшістю голосів або більшістю в 2/3?). Водночас стаття 55 тієї самої чинної Конституції каже, що найважливіші питання життя України виносяться на референдум.

Тепер звернемося до реально-політичних моментів. Зрозуміло, комуністи наполягають на прийнятті Конституції Верховною Радою. Центр схильний вважати, що оптимальний варіант прийняття Конституції — всенародний референдум. Представники Конгресу українських націоналістів і проти референдуму, і проти прийняття Конституції Верховною Радою; вони вважають, що для прийняття Конституції слід організувати скликання конституційних зборів. Є й такі, хто закликає прийняти Конституцію на установчих зборах.

Якби у Верховній Раді не було численних груп і блоків, які стоять на заваді прийняттю Конституції, можна було б прийняти її і Верховною Радою відповідно до статті 97 (п. 11). Проте чи вдасться це зробити? Якщо необхідно приймати Конституцію більшістю в 2/3 депутатів, то навряд чи таке прийняття може відбутися. Але я поставив би питання ширше, зачепивши таку важливу проблему як легітимність. Якщо взяти до уваги цей чинник, то очевидно, що найвищу легітимність Конституції було б забезпечено лише за умови всенародного голосування, тобто референдумом. Я переконаний, що своє вагоме слово має сказати народ і тим самим забезпечити найвищу легітимність Основного Закону держави, цього принципового документа, орієнтуючись на який, ми вступили б у XXI століття.

Але незрозуміла логіка комуністів з цього питання. Коли вони хочуть досягти чогось у політичному плані, то голосно кричать про волю народу, про те, що народ - - творець історії і т.ін. Чому ж вони не довіряють народові, який гаряче люблять, коли йдеться про референдум щодо прийняття Конституції? Адже якщо Конституція антидемократична, антинародна, то навряд чи народ проголосує за її прийняття.

Михайло ПОЖИВАНОВ,
голова Маріупольської міськради, народний депутат України, доктор технічних наук.

А ВІЗ І НИНІ ТАМ

Роздуми над проектом Концепції державної регіональної економічної політики

Я ТРИМАЮ в руках проект Концепції державної регіональної економічної політики, третій такий документ за роки незалежності. Кілька слів про його створення. Відомо, що після щорічної доповіді Президента, присвяченої питанням економіки та розглянутого Верховною Радою України 4 квітня 1995 р., Кабінетом міністрів було розроблено план першочергових заходів щодо реалізації його положень. Виходячи з нього, Мінекономіки разом з рядом міністерств і відомств, місцевими органами державної виконавчої влади, науковими установами та ін. розробив даний проект.

Його було схвалено президією Кабінету міністрів 5 жовтня 1995 р., розглянуто адміністрацією Президента, яка дала свої зауваження. Нині проект Концепції офіційно передано до Верховної Ради.

Запитання без відповідей

Як оцінювати появу цього документа? З одного боку, позитивно, бо йдеться про одну з перших спроб бодай якось концептуально обгрунтувати підходи, методи управління соціально-економічним розвитком територій. Адже ще кілька років тому в Україні взагалі не казали про власну регіональну політику — все вкладалося в «прокрустове ложе» колишнього союзного територіального поділу праці.

Та надто кричущі диспропорції у розвитку промислових сил окремих регіонів України, колосальні відмінності в рівнях соціально-економічного розвитку цих самих регіонів, надто неефективно використовується ресурсний потенціал територій і т.д. Тому такі документи просто потрібні зараз, і в цьому їх позитивне значення.

З другого боку, розроблений проект концепції, з точки зору його змісту, врахування інтересів різних суб'єктів регіональної політики, починаючи з механізмів реалізації цієї політики, не може не викликати критичних зауважень. По суті, в ньому не враховано ті наукові розробки з даної проблеми, що їх було опубліковано останнім часом, та пропозиції, що їх розглядали у Верховній Раді. Не узагальнено і досвід соціально-економічного розвитку територій за останні роки.

Я не випадково на самому початку статті зупинився на передісторії створення даного документа. Надто вже прозоро видно «соціальне замовлення» розробникам проекту концепції з боку вищої виконавчої влади.

І це відчувається, передусім, уже в самій назві документа.

Тим часом, на моє глибоке переконання, мова має йти не про Концепцію державної регіональної економічної політики в Україні.

Хтось заперечить: та хіба справа в назвах? У даному разі назва якраз відіграє принципову роль. І ось чому.

Державна регіональна економічна політика, тобто економічна політика держави щодо регіонів, є лише складовою тієї регіональної соціально-економічної політики, що має проводитися в Україні.

Іншою неодмінною складовою має бути власна соціально-економічна політика регіонів з реалізації тих чи тих місцевих цілей і завдань.

Крім того, ніяк не можна обмежувати справу лише економічними аспектами регіональної політики. Мова має йти саме про соціально-економічну політику, зважаючи як на найважчу ситуацію з розв'язанням соціальних проблем в Україні, так і на непотрібність, безперспективність розв'язання економічних питань, узятих за самоціль.

Проте, з усього видно, така назва проекту концепції з'явилася не випадково. Вона, як і зміст проекту, відображує тенденцію посилення центральної влади на шкоду місцевій, що останнім часом цілком чітко простежується. Адже, по суті, зараз під прикриттям ринкової термінології Центр «стягує» до себе багато які права, раніше делеговані місцевим органам влади. Не випадково в народі регіональні органи державної виконавчої влади називають «напівпровідниками», враховуючи односпрямований характер їх взаємовідносин із центром («під козирок»).

Не кращі справи і з місцевими органами самоврядування. Ситуація особливо погіршилася після опублікування 6 січня 1996 року Указу Президента «Про делегування повноважень державної виконавчої влади головам і очолюваним ними виконавчим комітетам сільських, селищних та міських Рад». Тепер голова без виконкому може приймати рішення, які раніше без цього колегіального органу приймати не міг. Мало того, голів і виконкоми виведено з підзвітності виконавчих комітетів Рад вищих рівнів. Вони зараз підзвітні Президенту, Кабінету міністрів та главі держадміністрації вищого рівня. А оскільки Президент призначає всіх глав держадміністрацій, безпосередньо впливає на формування та діяльність Кабінету міністрів, то в його руках зосереджується вся виконавча влада в державі, в тому числі й місцеві органи самоврядування.

Одне слово, одержавлення влади, її централізація досягли найвищих меж. Але ж усім добре відомо: там, де закінчується самоврядування, починається авторитаризм.

Це дуже чітко простежується і в проекті Концепції державної регіональної економічної політики, що його розглядають. Перечитавши цей проект не один раз, я так і не побачив, у чому ж полягатиме власна політика регіонів у розв'язанні соціально-економічних завдань. Які її цілі, завдання і напрями, нарешті, механізми реалізації? Загальні розмови (що, до речі, ведуться уже не один рік) про необхідність поділу повноважень, відповідальності та фінансово-економічної бази між загальнодержавними, територіальними й місцевими рівнями управління ніяк не дають відповіді на ці запитання. Однаковою мірою це стосується й не один раз повторюваних загальних і пустих міркувань про необхідність структурної перебудови регіональних народногосподарських комплексів, ефективнішого використання природно-ресурсного та науково-технічного потенціалів територій, розвитку прикордонного та міжрегіонального співробітництва і т.ін.

Хто конкретно здійснюватиме ці глибокі перетворення? На якій законодавчій основі? Нарешті, за чий рахунок здійснюватимуть ці надто дорогі заходи і як у подальшому розподілятимуть доходи від їх реалізації? І знову ці запитання залишаються без відповідей.

З ким мати справу регіонам?

Щоправда, судячи з самого духу проекту Концепції, можна знайти відповіді. Всім цим займатиметься Центр. Адже регіонам відводять роль простих статистів та мовчазних виконавців. Ось і виходить, що проект Концепції відтворює аж ніяк не найкращі характерні риси союзного територіального поділу праці — хочуть того розробники проекту чи ні.

Щоб усе поставити з голови на ноги, мало, проте, визнати, що державна регіональна економічна політика — це лише складова частина регіональної соціально-економічної політики України (хоча й це мало б істотне значення). Треба цілком по-новому підійти до цілої низки ключових моментів, що становлять «становий хребет» Концепції регіональної соціально-економічної політики України.

Передусім, про об'єкт і суб'єкти такої політики.

Об'єктом має бути управління соціально-економічними процесами в регіонах, здійснюване на паритетних засадах як центром, так і регіональними органами влади всіх видів і рівнів (але ні в якому разі не безликі «територіальні утворення», що їх розглядають як подібні об'єкти в поданому проекті Концепції).

А щодо суб'єктів, то ними, нарешті, мають бути визнані самі території, тобто регіони, а не якісь там управлінські структури в особі органів державної виконавчої влади та ін., про яких ідеться в проекті, що розглядається. І якщо самі території визнати за основних носіїв нової регіональної соціально-економічної політики, то це не тільки переведе їх із розряду безликих і керованих кимось «об'єктів» у самостійні та ініціативні одиниці, а й вимагатиме з них більше, посилить їх відповідальність перед Президентом, Верховною Радою і Кабінетом міністрів за рішення, що їх приймають і реалізують. Ось, власне, з ким реально повинні мати справу регіони під час розроблення та реалізації законодавчих і нормативних актів, що їх стосуються (а не з абстрактними органами державної виконавчої влади).

Правда, щоб усе це здійснити, потрібна Конституція, в якій було б закріплено новий статус територій.

Конституційний договір, на жаль, таким документом не є. Бо це навіть не закон — така угода не передбачена ні нинішньою Конституцією України, ні якимось іншим законодавчим актом держави; вона має, скоріш за все, політичне, а не серйозне правове забарвлення. Якщо припустити, що у якогось регіону виникнуть суперечності з Центром (а це нормальне явище), то під час розв'язання такої суперечності цивілізованим шляхом, у судовому порядку, жодна інстанція, в тому числі Конституційний суд (який у нас поки що, на жаль, не діє) не могла б скористатися вказаним вище документом. Ось чому, принаймні, наївно посилатися на Конституційний договір як на одну з основ регіональної політики (що саме й роблять розробники проекту).

Щоправда, завдяки тому, що Президент призначає керівників держадміністрацій усіх рівнів, створюється ілюзія, що таких суперечностей узагалі немає. Одне слово, за широко відомим принципом: «Немає Конституції — немає і реальних суперечностей між Центром і регіонами». Звідси не слід шукати й цивілізовані форми розв'язання цих суперечностей. Як-то кажуть, «ось прийде пан — пан усе розсудить».

Боюсь, що така ситуація лише сприяє тому, що давні регіональні «болячки» тільки заганяються в глибину.

Отакий ланцюг проблем вимальовується під час розв'язання, здавалося б, банального питання: «Що є об'єкт і суб'єкти регіональної соціально-економічної політики?»

Але й це ще далеко не все. Немає ніякої чіткості та визначеності у фіксації цілей регіональної соціально-економічної політики і коштів для досягнення цих цілей.

У тому проекті концепції, що я бачу перед собою, дуже важко знайти якусь істотну відмінність між продекларованими там принципами, основними напрямами, цілями й завданнями регіональної політики. По-перше, кому потрібне таке багатослів'я? До того ж основане на дублюванні? З одного місця проекту в інше буквально «кочують» цілком безхребетні й загальновідомі положення про необхідність посилення економічної самостійності регіонів, структурної перебудови, поліпшення екологічної обстановки, розроблення та реалізації державних програм соціально-економічного розвитку регіонів і т.д. Ну скільки можна казати про одне й те саме, тільки різними словами і під різними «вивісками»: то «цілі», то «напрями», то «завдання»...

А, по-друге, треба справді визначити кілька (але справжніх) цілей регіональної соціально-економічної політики, до яких би я, передусім, відніс: забезпечення належних умов життєдіяльності населення різних регіонів; досягнення ефективного використання ресурсного й науково-технічного потенціалу кожного регіону; раціональне використання й відтворення природних можливостей. Решта в регіональній політиці так чи інакше пов'язана з розв'язанням цих глобальних цілей.

Чи працюватиме концепція без механізму?

Істотним недоліком проекту концепції є те, що численні моменти, які стосуються механізмів реалізації цілей регіональної політики, засобів її здійснення, «вклинюються» знову ж таки під різними «вивісками» (то засади, то напрями, то завдання) до цільових функцій тієї самої політики, вносячи додаткову хаотичність і безладдя. Ну, скажіть, будьте ласкаві, до чого слід все-таки віднести досягнення збалансованості економічного та соціального розвитку відповідних територій; здійснення роздержавлення і приватизації, земельної реформи; ефективне розпорядження комунальною власністю; поглиблення міжрегіонального співробітництва; розвиток підприємництва та ринкової інфраструктури; формування вільних економічних зон тощо? Поза всяким сумнівом, це важелі, механізми реалізації регіональної соціально-економічної політики. Тим часом, усе це безсистемно «розкидано» по всьому тексту проекту концепції.

Найцікавіше, що коли в даному проекті йдеться все-таки про механізми реалізації регіональної політики, то до них зараховують усе, що раніше віднесене до цільових функцій регіональної політики. Ми знову зустрічаємося з вільними економічними зонами, міжрегіональним співробітництвом, стимулюванням підприємництва, впровадженням нових виробничих відносин тощо.

Та якщо цілі розмиті, а механізми їх реалізації тотожні самим цілям, виходить порочне коло, незрозуміло, за що боротися і, що не менш важливо, якими засобами. До того ж, самі механізми реалізації (втім, так само, як і цілі) часто формулюються у майбутньому часі: «здійснюватимуться», «розроблятимуться», «використовуватимуться» тощо. Інакше кажучи, на сьогодні цих механізмів іще немає — їх ще треба розробити, а тоді використовувати. Тим часом, як кажуть у нас в Одесі, ці механізми потрібні були ще вчора...

Мені здається, що механізми реалізації регіональної соціально-економічної політики цілком можуть бути описані вельми лаконічно, але дуже містко і змістовно. Передусім: розвиток нових виробни-

чих відносин, інвестиційна політика, бюджетне регулювання, програмне забезпечення (як на загальнодержавному, так і на територіальному рівнях). І не треба багатослівності, словесної лузги, через яку, справді, «за деревами не бачиш лісу».

Інша справа, що кожен з обраних механізмів реалізації має бути «розписаний» з точки зору його структури та істотних характеристик взаємозв'язку з тією чи іншою метою регіональної соціально-економічної політики, його значущості в ряді інших механізмів, нарешті, з точки зору власної логіки і перспектив розвитку даного механізму. І це зовсім не загальні слова. Візьміть, приміром, питання бюджетного регулювання. Чого тільки не «накручено» довкола них у розглядуваному проекті! Тут тобі і розробка, затвердження й використання бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць; і зміцнення грошового обігу та фінансово-бюджетної дисципліни, вдосконалення пропорцій розподілу доходів і видатків між держбюджетом та місцевими бюджетами; і підвищення ролі місцевих податків та зборів; створення загальнодержавних, регіональних і місцевих цільових фондів для вирівнювання доходів територій; і підвищення фінансової автономії регіонів тощо.

Одне слово, суцільне планів «громадья». Та чи простежується при цьому хоч десь взаємозв'язок наведених важелів бюджетного регулювання з реалізацією реальних цілей регіональної соціально-економічної політики, якому ж саме з важелів бюджетного регулювання буде надано перевагу сьогодні і в майбутньому? На все це в поданому проекті концепції відповіді немає.

Більше того, немає відповіді і на найважливіше питання бюджетного регулювання: чи оперуватимемо колись об'єктивно встановленими нормативами використання держбюджетних коштів, чи буде (і на якій основі) подолано при цьому відомчий і галузевий суб'єктивізм (а простіше кажучи, лобізм)? Зрештою, чи знижуватимуться в принципі ставки централізованих податків і відрахувань від них до регіональних бюджетів за одночасного збільшення розмірів місцевих податків? Оце, справді, проблеми, від розв'язання яких залежать формування реальної бази місцевих бюджетів, фінансова автономія регіонів. І просто відмахнутися від цих проблем під час обгрунтування регіональної соціально-економічної політики ніяк не можна. Інакше вийдуть, як кажуть у народі, «балачки на користь бідних».

Усе сказане рівною мірою стосується і таких механізмів реалізації регіональної соціально-економічної політики, як розвиток нових виробничих відносин, інвестиційна політика, програмне забезпечення.

Перетрясання кадрів вирішує не все

Розмитість, невизначеність і беззубість самих механізмів реалізації приховує в собі і ще один «підводний камінь».

Хоч як це, на перший погляд, не парадоксально, та при всій тій непослідовності і безладі, що притаманні загалом розглядуваному проектові концепції, роль, місце і функції президентської гілки влади в регіональній політиці визначено, однак, найбільш чітко й однозначно. Як випливає з тексту проекту, Президент (а напевне, і скоріш за все, його апарат. — **В.С.**) спрямовуватиме діяльність державної виконавчої влади на розв'язання найважливіших проблем економічного і соціального розвитку регіонів, видавати нормативно-правові акти з цих питань, очолювати Раду регіонів.

Але ж дозвольте, якщо нині всю виконавчу владу «замкнуто» на Президента, не визначено цілі й механізми реалізації регіональної соціально-економічної політики, у стадії добрих побажань, а то й просто балачок перебуває проблема підвищення ролі і значущості територій, — де ж гарантія, що за таких умов президентська гілка влади (враховуючи, тим більше, повноваження, що їй хочуть надати у регіональній політиці) не перетвориться на звичайний «командний пункт» прямого керування «підвідомчими» територіями? Хто при цьому зможе оцінювати помилки і прорахунки цього «командного пункту», міру врахування регіональних інтересів, якщо ніяких балансирів протидії не буде?

Перетворення президентської гілки влади на своєрідний ЦК Компартії часів адміністративно-командної системи, закріплюване у поданому проекті концепції, стає зовсім незрозумілим у світлі передбачуваного прийняття нової Конституції України. Якщо в умовах дії тимчасового Конституційного договору ще якось можна миритися з таким станом речей, то в нормальному конституційному просторі все це стає просто неприпустимим.

Але ж коли поданий проект концепції законодавчо затвердимо до прийняття нової Конституції, тим самим ми узаконимо всі ті недоречності, про які йшлося вище. І вже незалежно від того, коли і в якому вигляді буде прийнято нову Конституцію, регіональної політики у справжньому розумінні цього слова просто не буде. Її замінить сурогат щонайбанальнішого адміністративно- командного окрику з пишномовною, та часто-густо пустопорожньою ринковою термінологією.

То чи варто допускати це? Чи не краще все повернути «на круги своя» на якісно новій основі? Інакше кажучи, розробити справжню (а не фіктивну) Концепцію регіональної соціально-економічної політики, де було б чітко визначено її цілі і механізми реалізації, новий статус територій, тобто їхні права і функції, роль держави в регулюванні регіональних питань, баланс загальнодержавних і територіальних інтересів? Причому приймати таку концепцію слід було б паралельно з прийняттям нової Конституції, щоб положення цих двох документів, їх логіка у перехресних моментах були ідентичні.

Однак існує ще й такий аспект чіткого законодавчого оформлення. Йдеться про розподіл, розділення повноважень між державою й регіонами.

Наскільки це болісне і животрепетне питання, судіть самі. І досі невідомо, де починаються й де закінчуються повноваження регіонів (і, відповідно, держави) у проведенні економічних реформ, управлінні відповідним майном, використанні природно-сировинних ресурсів, розвиткові зовнішньоекономічних зв'язків. Я вже не кажу про науково-технічну політику, валютний і митний контроль.

Тут потрібна копітка, ретельна і спільна робота як у комісіях Верховної Ради, так і в тих структурах Кабінету міністрів (міністерства, відомства, держкомітети), яких ці питання безпосередньо стосуються.

Та знову ж таки до розв'язання цих проблем не можна підходити так, як це зроблено у проекті Концепції. А там, між іншим, передбачено вдосконалити організаційну структуру управління економікою України, а саме: реорганізувати систему органів державної виконавчої влади в центрі та в регіонах, переглянути сфери їх повноважень і відповідальності, поділ функцій регулювання соціально-економічного розвитку країни та регіонів і визначити методи їх взаємодії.

Простіше кажучи, на основі чергового організаційно-бюрократичного «перетрясання» спробують розв'язати вельми непросту проблему поділу владних повноважень між державою і регіонами. А виллється це насправді в чергову галасливу кампанію «з кадрового забезпечення реформ», коли роздуватимуть штати центральних апаратів міністерств і відомств, зростатиме кількість управлінських структур, усіляких комісій і рад, кожна з яких створює свій апарат, і т.д.

Усе це ми вже, як то кажуть, проходили, і в результаті лише збільшилась кількість управлінських ланок, які виконують командно-розподільчі функції. А віз, на жаль, і досі там...

Валентин СИМОНЕНКО,
народний депутат України, голова підкомісії з питань соціально-економічного розвитку регіонів і міського господарства.

Точка зору

КОГО ОБСЛУГОВУЄ ВЛАДА?

У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ створено Спілку власкорів республіканських ЗМІ, які працюють в області. Днями з ініціативи корпункту газети «Голос України» та Спілки власкорів було відкрито «Клуб ділових зустрічей», куди газетярі, теле- і радіожурналісти запрошуватимуть відомих політиків, промисловців, бізнесменів, правоохоронців тощо. На подільські вареники першого засідання журналісти запросили депутатів Верховної Ради України від Хмельниччини. На зустріч прийшли тільки член Президії Верховної Ради Іван Чиж та голова підкомісії з питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів і соціального розвитку села Йосип Вінський. Тема розмови «Законодавча база та її реалізація у виборчих округах» змістилася дещо у площину політичних оцінок ситуації в державі.

Вибачившись за своїх колег, що не прибули на зустріч, хоч і всі знали про неї, Іван Сергійович сказав:

— Сьогодні Верховна Рада підійшла до такого рубежу, коли визначається: бути їй законодавчим органом, який виражає інтереси народу, чи органом, який підіграє певним структурам і може достатньо серйозно погіршити ситуацію на десятиліття.

Ми підійшли до двох найважливіших проблем у діяльності Верховної Ради нинішнього скликання, — продовжував депутат. — Це прийняття Конституції (Основного Закону) і друга — питання землі. А залежно від вибору курсу будуть і наслідки. А вони можуть мати надзвичайно гіркі плоди.

Після вступного слова депутати давали оцінку сьогоднішній ситуації в державі. На їхнє глибоке переконання, нинішня криза інспірована Заходом, який взагалі планує високорозвинуту в недалекому минулому Україну довести до рівня колонії, зменшити генофонд нації з 50 до 10—15 мільйонів чоловік. А змін у стратегічному управлінні Україною — жодних.

У зв'язку із заявою Соціалістичної партії про перехід в опозицію до влади стрижневою основою її стала критика Президента і виконавчої влади. Частково окремі положення такої позиції було викладено в «Голосі України» за 13 березня ц.р. Зокрема, зазначалося, що замість обіцяного поліпшення добробуту Леонід Кучма спромігся тільки роздути штати бюрократичного апарату.

У центральних виконавчих структурах — 15 тисяч службовців. Та ще в адміністрації Президента — 600 чоловік. Останніх — жодної відповідальності. Бо ж є Кабінет міністрів... Ми стали не державою, а багатоголовим кабінетним монстром, якого неможливо прогодувати. І чим більше тих служб створюється, тим більше в державі безладдя.

Разом з тим Леонід Кучма говорить про стабілізацію кризи. Звісно, казали депутати, якщо людям зовсім не платити, затримувати зарплату по сім-вісім місяців, то не буде взагалі інфляції. А насправді ми підійшли до стану, як кажуть у медицині, летальності, а не стабілізації. І це вже реально загрожує соціальним вибухом.

Після запитання одного із журналістів, чому не повертаються валютні кошти в Україну, відповідь була така:

— На сьогодні вже відома велика кількість і підприємств, і приватних осіб, які мають за кордоном і легальну, й нелегельну валюту. Щоб навести лад, потрібна тільки політична воля, якої не проявляє виконавча влада. Нарощується штат стражів порядку (він став більшим за армію) і разом з тим плодимо злочинців. Звинувачуємо в цьому не керівників правоохоронних структур, а ту політику, яка нині існує, — підкреслили депутати.

Іван Чиж: — Вийдіть пізнього вечора на вулиці великих міст: жодної людини, наче комендантська година. З другого боку, система відносин будується в суспільстві за схемою: ти — мені, я — тобі. Гірко це говорити, але влада в державі обслуговує... злодіїв. Все облаштовується у такий спосіб, щоб родичі владних чиновників різних рангів заправляли в так званому бізнесі. А де ж передвиборні клятви?

Йосип Вінський: — Я проаналізував передвиборчу програму Президента Леоніда Кучми, якого соціалісти підтримували на виборах. Жодної обіцянки не виконано. З цього приводу ми підготували спеціальне звернення до Президента. Бачте, не допомогли йому ні додаткові повноваження, ні Конституційний договір.

Розмова була гостра й тривала. Доповнюючи один одного, депутати давали оцінку не тільки загальнополітичним справам, а й торкалися окремих аспектів діяльності регіональних структур влади, висловлювали негативне ставлення до проблем роздроблення й компенсації за стратегічні й тактичні ракети, інших питань.

Щодо проекту нової Конституції України, то, на переконання Йосипа Вінського, нині у Верховній Раді нема такої більшості, щоб 300 голосами прийняти Конституцію. Тому президентські «двокрісельники» вдадуться до збирання 209 підписів у кулуарах, щоб Конституцію відправити на референдум.

Як воно буде, побачимо. Принаймні Президент має враховувати критику на свою адресу. А хто правий, покаже час.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

З пошти

Гуртуймося, творча еліто!

Нині через нестачу коштів не на повну потужність або й зовсім не працюють багато підприємств, інститутів, конструкторських бюро. Відсутність фінансування призвело до зупинення багатьох перспективних розробок і досліджень. Творчий застій, невисокі заробітки, нескінченні затримування їх виплати призвели до відпливу спеціалістів високої кваліфікації з науки, промисловості й культури за кордон та в різноманітні комерційні структури.

Найболючіше ця ситуація зачепила нашу творчу еліту — лауреатів державних премій. Важко зрозуміти, чому в тяжкий для України перехідний період нікому не потрібен творчий потенціал спеціалістів, які зробили значний внесок у розвиток науки, техніки і культури?

Щоб хоч якоюсь мірою виправити становище, лауреати державних премій вирішили об'єднатися в спілку, основними завданнями якої буде: допомога науково-технічному прогресу, культурному й духовному відродженню, повнішому й ефективнішому використанню творчого потенціалу лауреатів, а також їх матеріальний та моральний захист.

Запрошуємо всіх лауреатів державних премій СРСР, України, республік і премій Ради Міністрів на організаційні збори зі створення Української спілки лауреатів державних премій, які відбудуться 20 березня о 15 годині в Інституті електродинаміки НАН України (проспект Перемоги, 56).

Б. КАРМУГІН,
голова ініціативної групи, лауреат Державної премії, кандидат технічних наук.

Журналістика — дитя і символ свободи

***Сьогодні** в Україні, мабуть, немає таких політичних сил, які не написали б на своїх партійних прапорах гасло будівництва «правової, демократичної держави». Проте не таїна, що в це поняття різні політики вкладають різний, іноді зовсім протилежний, зміст.*

Справжня демократія існує не тоді, коли люди мають можливість вільно зробити вибір, а тоді, коли цей вибір робиться свідомо. А свідомий вибір можна зробити лише тоді, коли йому передує достатній обсяг різноманітної оперативної і об'єктивної інформації.

Іншими словами, політична свобода неможлива без свободи «мас-медіа» — джерела інформації й арени дискусій з будь-яких питань. Без інформації держава й народ глухі.

Ось як каже про ці питання ст. 48 Конституції України: «Відповідно до інтересу народу і з метою зміцнення та розвитку конституційного ладу громадянам України гарантуються свободи: слова, друку, зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій.

Здійснення цих політичних свобод забезпечується наданням трудящим та їх організаціям громадських будинків, вулиць і площ, широким розповсюдженням інформації, можливістю використання преси, телебачення і радіо».

Я хотів би розглянути у цих начерках лише деякі сторони проблеми свободи слова, свободи інформації, не претендуючи на всебічний аналіз і на істину в «останній інстанції».

По-перше, не можна не зазначити, що в інформаційному просторі України уже створюється інформаційний ринок. «Мас-медіа» перші відчули це на собі. Образно кажучи, на цьому «ринку» іде вкрай жорстка конкуренція, тут уже певною мірою відбувся розподіл «сфер впливу»: є, на жаль, і спекуляція, і рекет, і торгівля з-під поли, суспільству (читачам, глядачам і слухачам) іноді нав'язують неякісні, а то й просто шкідливі інформаційні товари.

Цей інформаційний «ринок» засмічується безнаціональною «масовою» культурою (агресивною, насильницькою і порнографічною), брехливою і цинічною рекламою, а інформаційний простір викривляється фальсифікаціями минулого й теперішнього життя.

Декому вигідно називати цю «тусовку» — «демократією», «свободою слова», «незалежністю» і т. ін.

Так, сьогодні формується багатопартійне, плюралістичне суспільство. Хочеться комусь це чи ні, а процес, як заповідав один «класик», «пошел». Різко зросла кількість засобів масової інформації та обсяг найрізноманітнішої інформації, яка впливає на людину. Проте необхідно сказати, що сьогодні засоби масової інформації уже не мають прихильності в населення, їм не вірять.

І винуваті тут часто не так високі ціни, як зміст газет, телепередач і радіопрограм. Багато журналістів не змогли (або не здатні) освоїти нові реалії життя, не вміють працювати в умовах демократії і верховенства права: однобічно й суб'єктивно, виходячи зі своїх політичних та ідейних переконань, висвітлюють події, часто постійно і нескінченно їх викривляючи, забруднюючи у такий спосіб наш, спільний для усіх громадян, інформаційний дім, обдурюючи людей і самих себе.

Усе це, звичайно, показники, симптоми суспільного нездоров'я, неспроможності держави захистити і зберегти в чистоті свій інформаційний простір, стверджувати й розвивати справді демократичні суспільні цінності. А щоб лікуватися, потрібно визначити діагноз та правильно дібрати ліки. Спробуймо це зробити. А чи справді преса, «мас-медіа» можуть бути незалежними, чи справді вони є «четвертою владою»?

Вважаю, що це один із міфів, один із стереотипів, який глибоко загнано в суспільну свідомість, який вигідний тоді, коли панує подвійний стандарт, подвійна мораль, коли під одними й тими самими гаслами проглядається зовсім інший зміст, інші ідеї, коли потрібно сховати, замаскувати справжню мету й наміри.

Усі розмови про те, що преса є «четвертою владою», — це просто намагання журналістів підняти свою значимість в очах читачів і у власних очах. Незалежної преси, незалежних засобів масової інформації ніколи не було, немає, не буде й не може бути. Насправді, преса завжди була прислужницею «грошового мішка». І треба мати мужність визнати, що журналісти є лише висококваліфікованими ідеологічними функціонерами, які пишуть, говорять і показують на те, на що їм вказано партією, спонсором або «хазяїном». І журналісти, що сьогодні ревно вихваляють ринкову систему, були не менш добросовісними апологетами планового господарства.

Звичайно, в такому разі може створитися враження, що свободи слова взагалі не може бути, що її просто неможливо забезпечити?

На щастя, це не так, і держава та суспільство завжди (бо засоби масової інформації існуватимуть разом з існуванням людської цивілізації) шукають і шукатимуть шляхів захисту суспільства від преси і преси від суспільства. Тупиковий парадокс суперечностей взаємовідносин преси й суспільства. Іншими словами, і преса, і суспільство мають вчитися нелегкого **мистецтва взаємодії** задля духовного прогресу.

Звичайно, «правила гри» в цих взаємовідносинах встановлює держава. Саме держава, її владні органи створюють закони, які регулюють діяльність і розвиток «мас-медіа» у громадському і приватному житті.

Чим же визначається відносний рівень свободи і незалежності преси? На мій погляд, трьома основними показниками: наявністю чи відсутністю контролю, економічною життєздатністю преси та ступенем професійності і відповідності журналістів.

Так-от, ніякого контролю друкованих видань бути не повинно. Свобода друкувати те чи інше може обмежуватися лише авторським правом та забороною щодо наклепів, дезінформації, розпалювання міжнаціональної та релігійної ворожнечі, закликів до насильницької зміни суспільного ладу і всього того, що шкодить або небезпечне для суспільної моралі. Усе це передбачено законодавством України, яке має доповнюватися сталими морально-етичними нормами, котрими мусить керуватися преса в демократичному суспільстві.

Несподівано здобута свобода слова поставила проблему грамотного оволодіння нею, хоча чіткого законодавчого визначення «що це таке» ми досі не маємо. Не маючи визначення, не маємо і правового оформлення.

Відсутність **будь-якого контролю** друкованих органів означає і відсутність політичного контролю, насамперед з боку «власть имущих, власть теряющих и власть хотящих».

Це, звичайно, дуже важко досягається, але преса має цього прагнути. Вона має бути перша стурбована будь-якими проявами політичної цензури. Вона має бути поза політичною кон'юнктурою. Вона мусить не давати використовувати себе в політичних іграх, де якась одна політична сила намагається зміцнити свої позиції, готуючи собі певний рівень громадської підтримки. Вона не повинна починати суперечку, а потім намагатися втягнути до неї інших, це — шахрайство в демократії.

І доки преса не позбудеться своєї політичної зарозумілості, однобокого висвітлення подій і процесів, доти в неї не буде незалежності й об'єктивності, доти вона і не буде справді «четвертою владою».

Бо демократія це — легальне існування різних поглядів і думок. Одночасно демократія це — система «стримування та балансування» між усіма неформальними політичними силами в суспільстві. І роль преси тут неоціненна, я б сказав — головна. Вона має бути неформальним чинником громадського контролю без втручання будь-якої політичної сили.

Преса в демократичному суспільстві не може бути звичайним знаряддям у руках однієї політичної сили, бо тоді вона виступає збудником конфронтації, соціальної напруженості. Преса не повинна дозволяти втягувати себе у «хрестові походи» проти будь-кого, навіть тих, хто хоче її знищити.

Єдине, що може зробити преса, — відповідально, професійно, докладно про все розповідати, інформувати; допомагати громадянам зрозуміти тих людей, які керують їх життям. Вона має показувати політиків (і політичні партії) такими, якими вони є, і критикувати як лівих, так і правих, залишаючись посередині. Вона повинна з підозрою, що межує з цинізмом, ставитися до всіх політичних сил.

І найперша ознака справді демократичної, незалежної, об'єктивної преси — політична терпимість, дистанціювання від «жовтої журналістики» з її нахабних розмірів зухвалістю.

Досягти такого рівня політичної свободи преси можна лише за умови її економічної незалежності й економічної життєздатності. Бо контроль друкарень, високі ціни на папір та поліграфічні послуги, монополізація поширення преси через пошти й кіоски то — пряма форма цензури.

Сьогодні преса, щоб вижити в умовах ринку, пристосуватися до умов конкуренції, змушена вдаватися до сенсаційності, непривабливих методів завоювання популярності у споживачів, шукати спонсорів і партнерів, потрапляючи до них у залежність.

І держава, яка зацікавлена мати демократичну пресу, повинна їй економічно допомогти такою стати. Скажімо, у сфері електронних засобів масової інформації держава має покласти край своїй монополії на телебачення, сміливо йти на введення комерційних каналів, створення невеличких теле- і радіостанцій, на конкурсній основі розподілити потужності й частоти.

За цих умов ефірний простір України стане цікавішим, наповненішим вітчизняним інформаційним продуктом, сприятиме поліпшенню якості й різнобічності програм.

І останнє. Справжня свобода слова можлива, коли політичну й економічну незалежність преси буде доповнено відповідністю журналістів новим вимогам, коли вони навчаться не використовувати громадське майно і службове становище на власну користь, коли вони навчаться бути розсудливими, поміркованими й мудрими.

Професія журналіста важка й відповідальна. На жаль, особливості цієї професії навіть не враховано у Кодексі законів про працю. А це обов'язково потрібно зробити!

Чим же визначається специфіка журналістської діяльності? Спробую побіжно це зробити. Передусім, творчим характером праці, її оперативністю і нерегульованою тривалістю і за цих умов — жорсткою регламентацією роботи як ланки редакційного й технологічного ланцюга підготовки й випуску видань та програм, що ускладнює реалізацію особистого творчого потенціалу.

Журналістська професія передбачає багатоплановість необхідних знань і навичок, готовість здійснювати власний ініціативний пошук потрібної інформації та її джерел, долати об'єктивні й суб'єктивні труднощі й перешкоди у її добуванні.

Журналіст систематично перебуває в режимі високої соціальної відповідальності за свою працю та її громадські наслідки. Він часто виконує службові обов'язки у стресових ситуаціях і екстремальних умовах, за великого морально-психологічного навантаження і напруження, систематично перебуває у відрядженнях і роз'їздах, і в місцях надзвичайних подій, де професійна творча діяльність та виконання спеціальних завдань пов'язані з ризиком для здоров'я і життя. Сьогодні спостерігаємо і різке збільшення проявів морально-психологічного тиску, погроз і безпосередньо дій проти особи, житла і майна журналіста або його близьких родичів у зв'язку з виконанням ним професійних обов'язків.

Але все це аж ніяк не може виправдати безвідповідальності частини ангажованих журналістів і засобів інформації. Безвідповідальні думки загострюють соціальні й політичні суперечності. Але репресивною цензурою тут не допомогти, потрібно застерігати, виховувати, навчати журналістів бути неупередженими, поміркованими і розсудливими.

Жити в умовах вільного обміну думками дуже нелегко, бо свобода слова, перш за все, важкий тягар відповідальності за правдиве слово. Об'єктивна журналістика має керуватися девізом, що його сповідують у всьому світі: **не впливати на події, а якнайповніше і якнайшвидше інформувати про них.** Об'єктивна журналістика може лише змусити читача, глядача, слухача сприйняти інформацію, а висновки, оцінки він повинен мати змогу зробити сам.

Нещодавно у складі парламентської делегації мені випало побувати у Великобританії й вивчати досвід роботи засобів масової інформації у цій країні та роль держави у регулюванні взаємовідносин у цій сфері.

Там немає закону про пресу, але з п'ятдесятих років існує Кодекс журналістської практики. В основі цього Кодексу не заборонні заходи, а принципи високої відповідальності журналіста перед суспільством і читачами.

Бо й справді, журналіст насамперед повинен служити їм, і статус його популярності визначається передусім ними, а не тими, хто платить журналістам.

І прагнучи справжньої демократії, а не її видимості, потрібно також глибоко усвідомлювати роль і місце справді високої журналістики у цьому процесі.

Валерій МІШУРА,
секретар Комісії Верховної Ради України законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації.

Сумно, панове, сумно...

1. Петро та Іван

... Вони зустрілись несподівано, випадково. Минуло понад сорок років, коли шляхи знову перетнулись, але вже не серед непролазних хащів і боліт Полісся, а на тротуарі сучасного волинського райцентру. Вони йшли, не знаючи, що через хвилину зустрінуться не тільки їхні погляди, і знову їм прийдеться вирішувати так і не розв'язані тоді проблеми.

Вони не могли не впізнати один одного, бо пам'ять не втратила ще здібності відродити невтішні спогади бойової молодості. Доля вибрала для них свій курс, відхилитись від якого було неможливо. І лише за кілька кроків немолоді, майже згорблені, зупинились, щоб вирішити таке просте, але практично нездійсненне питання — хто кому уступить дорогу...

Іван після закінчення війни за дорученням партії прибув на Полісся викорчовувати український буржуазний націоналізм, що заважав будувати «світле майбутнє». Цю справу він виконував, не шкодуючи здоров'я і життя, бо вірив, що коли спіймає останнього бандерівця, то «жить станет лучше, жить станет веселей».

А Петро був наймолодшим у селянській сім'ї, яка не відала, що воно таке комунізм, задля якого необхідно позбутись корови, коня та невеликого клаптика землі. Не цікавилась сім'я політикою — жила важкою селянською працею на хуторі.

Та хутірське життя не сховало від жорстокої реальності. Настав день, коли на хутір прийшли хлопці з лісу і попросили допомогти їжею, одягом. Відмовити їм означало, що загнані у безвихідь, вони можуть вже й не просити, а просто забрати все необхідне. А з другого боку — взнай про це місцева влада — не обминути сім'ї виселення на Сибір...

Не одразу Петро став зв'язковим між лісом і селом, але не стати ним, мабуть, не міг. Природне відчуття добра й справедливості схилило юну душу до думки допомогти тим, що борються, аби прогнати «совітів», розпустити колгоспи, повернути землю.

Трагічна розв'язка невідворотно наближалась. Темної ночі коло рідного хутора раптово різко пролунало: «Стой, руки вверх!». Петро не чув подальших окриків «Стой, стреляю!», ні самих пострілів, лише коли нестерпний біль пронизав ногу, він упав.

Стріляв — Іван. Він же робив обшук і перший допит, а потім вранці пораненого і зв'язаного повіз на возі до районного НКВС. А потім був польовий суд, довгий етап і важке табірне життя, з постійною тугою в серці за хутір і рідних, що були виселені в далекий Сибір.

Ще довго ганявся за бендерівцями по волинських лісах і болотах Іван, але останнього з них спіймати так і не вдалося, бо сам потрапив у партизанську засідку і ледь утік живим від куль. «Світле майбутнє» так і залишилось у нездійснених мріях Івана, котрий на мізерну пенсію невтішно доживає віку, проклинаючи комуністів, націоналістів і демократів.

Життєвий шлях Петра проходив під знаком судимості за «антисоветскую» боротьбу. Відбувши покарання, жив на висланні. Лише в середині 80-х років повернувся в Україну. Ніщо вже не втішить його у важкому земному бутті і лише синьо-жовтий колір державного прапора, що майорить над колишнім будинком райкому партії і НКВС, зігріває душу.

2. «Яструбки»...

Слухав я дебати у Верховній Раді про внесення доповнень до Закону про пільги ветеранам війни. Жодних претензій не маю до тих, хто був на фронті, не зганьбив честі воїна, борця з фашизмом. І все ж викликає сумнів тенденція, що намітилась у пільговому законодавстві України. Чим далі від війни, тим більшає кількість її учасників, оновлюються категорії громадян, що «заслуговують» на державну милостиню. І ось запропоновано узаконити ще одну категорію — бійців винищувальних загонів, яких звали «яструбками».

Дев'ять довгих років після переможної весни 45-го радянська влада на західноукраїнських землях продовжувала криваву боротьбу проти тих українців, що не повірили обіцянкам у «щасливе майбуття». Вони жорстоко, відчайдушно воювали з не менш жорстоким ворогом — беріївськими винищувальними каральними загонами НКВС, що складались в основному з оцих самих «яструбків». Можна збагнути, чому в свій час про їхні «заслуги» забула радянська влада і не побажала включити до списку учасників війни. Не думаю, що колишні комуністи були більш моральними, ніж сьогоднішні, але їм вистачило здорового глузду не прирівнювати до фронтовиків тих, що пороху не нюхали, а ворогом для них були не загарбники, а власний народ.

Різними шляхами потрапляли молоді українські хлопці в загони «яструбків». Одні бажали вислужитись перед новою владою, щоб уникнути відправки на фронт, інші повірили обіцянкам отримати службову посаду в селі чи райцентрі, ну, а треті... Важко сьогодні повірити, що йшли добровільно в каральні загони НКВС за винагороду — банку тушонки і згущеного молока. Йшли через «смертельну» образу на сусіда, який пересунув камінь на межі, щоб потім, коли його вб'ють або відправлять у Сибір, заволодіти його землею. Саме заради цього найбільше було наклепницьких доносів у НКВС на тих, кого хотіли в селі позбутись. А один «яструбиний герой» в пориві відвертості щиро признався, що любив Марійку, але серце її належало іншому, командиру упівської боївки. В ім'я «любові» подався він до чекістів, щоб знищити суперника, женитись на Марійці.

Чекісти добре вміли добирати собі «кадри» для брудної роботи. В хід ішли шантаж, погрози, обман, а на операціях із засилання своїх агентів в націоналістичне підпілля використовували багатоходові комбінації з ліквідацією своїх же менш цінних агентів. Найбрудніша справа з дискредитації бандерівського руху і бійців УПА завжди доручалась місцевим яничарам — «яструбкам».

Офіційна радянська пропаганда успішно змішала докупи грішне з праведним, аби нащадки не змогли розібратись, хто патріот, а хто зрадник. Недарма наставляв Сталін Берію: «Нужно сделать так, чтобы украинский народ навечно проклял своих героев». І Берія «делал», бо мав великий досвід провокаторської роботи.

3. Бо ненависть — безплідна...

Знову на два роки продовжено термін роботи комісії з вивчення історії ОУН-УПА. Її звичайно можна продовжити іще на двадцять років, особливо коли дуже хочеться. Лише голова Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих пан Євген Пронюк одиноко намагався хоч якось протистояти войовничій агресивності, коли вирішувалось питання про «яструбків».

Панове демократи, товариші комуністи, соціалісти і позапартійні! Чи думали ви, що одним натиском кнопки ви фактично зґвалтували святу ідею боротьби ДОБРА проти ЗЛА?

Прирівняння «яструбків» до учасників бойових дій — це не тільки моральне приниження справжніх фронтовиків, це черговий підступний удар в спину молодій українській демократії.

Подивіться на приклад Португалії і Іспанії. Ще двадцять років тому там правили диктаторські фашистські режими, але могили франкістів і комуністів однаково дбайливо зберігаються поряд, а державні пенсії отримують всі учасники громадянської війни, на якому б боці не воювали.

Сумно, панове і товариші, що в той день ви не витримали екзамена на політичну зрілість, державну мудрість, національний патріотизм. Потрібно негайно відновити бодай просту справедливість і до учасників підпільної національно-визвольної боротьби. Залишилось їх у живих не так вже й багато і заслужили вони підтримку держави, за яку дійсно боролись, не менше, ніж сумнозвісні «яструбки».

***

... Вони стояли за кілька кроків один від одного і потрібно було щось сказати. Не витримав Іван і вимовив: «Так ти живий, а я думав, що тебе в таборах доконали». Скипів Петро: «Не дочекаєшся моєї смерті, сам скоріше відправишся на небеса!» «Жаль, що я тоді тебе не прихлопнув», — пробурмотів Іван. «Дзуськи!» — зло посміхаючись, відповів Петро. Іван різко повернувся і пішов геть.

Я знаю, що до смерті вони не примиряться, бо така їм випала нещаслива доля. Та судити їх може лише Господь Бог...

Богдан ВІВЧАРИК.

Волинська область,
смт Ратне.

Тлумачення від лукавого

КОЛИ я побував у Верховному суді України, клопочучись справою одного з колишніх політв'язнів, хтось із чиновників запропонував ознайомитися з постановою Верховної Ради України «Про тлумачення Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Знаходжу цей документ в газеті «Урядовий кур'єр» за 15 січня 1994 року.

В переліку осіб, які не підлягають реабілітації, у Законі «Про реабілітацію...» першими названі засуджені за зраду Батьківщини /ст.2, ч.1/. В момент прийняття закону в Україні діяв ще Кримінальний кодекс УРСР 1961 року. Як зраду Батьківщини він кваліфікує «діяння, умисне вчинене громадянином СРСР на шкоду суверенітетові, територіальній недоторканності або обороноздатності СРСР»/ст.56/. Як же бути, коли в суспільно-політичному житті сталися докорінні переміни? Аби правники не ламали собі голову, згадана постанова "Про тлумачення...» тлумачить: «Не підлягають реабілітації особи /ст.2, ч.1/, щодо яких у матеріалах кримінальних справ є сукупність доказів, які підтверджують їх зраду Батьківщини у формах, передбачених Кримінальними кодексами Української РСР 1922, 1927 та 1961 рр.»/ст.5/. Отак! Якщо ви під прапором нинішньої суверенної України виборювали цю суверенність, зазіхаючи, природно, на територіальну єдність СРСР, вам і вмерти зрадником Батьківщини. Якої, поясніть мені Бога ради, автори цього документа й ті, хто його схвалив?

Та ще більше вражає вказівка керуватися відповідними статтями Кримінальних кодексів УРСР 1922 та 1927 років.

Почнемо з того, що в тогочасних юридичних текстах поняття «батьківщина» просто відсутнє, в кодексі 22-го року є глава «Державні злочини» з розділом «Про контрреволюційні злочини», в редакції 27-го року — просто перший розділ особливої частини: «Контрреволюційні злочини».

Підіб'ємо перші підсумки. 24 грудня 1993 року Верховною Радою України приймається постанова, яка статтю «Зрада батьківщини» зобов'язує(!/ тлумачити за Кримінальним кодексом УРСР 1961 року, тоді як у державі вже діяв Кримінальний кодекс України. В основі його — кодекс 61-го, але це офіційний текст із змінами та доповненнями за станом на 1 лютого 1993 року і він гласить: ст.56. «Державна зрада, тобто діяння, умисне вчинене громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній недоторканності, обороноздатності або державній безпеці України...» Тобто чітко визначений об'єкт злочину: Українська держава, тоді як неіснуючий уже «об'єкт», зазначений у кодексі 61-го (СРСР), був об'єктивно на заваді створення цієї держави просто в силу свого існування. Орієнтування ж на кодекси 22-го та 27-го років юридично неспроможні, тут просто відсутнє дане формулювання, а класифікація злочинів як «контрреволюційні», «антипролетарські» дії тощо опинилася поза практикою судочинства.

Одразу впадає у вічі, що автори останньої доклали зусиль, аби всякі петлюрівці, бандерівці і прочії мазепинці не знайшли ані найменшої щілини в куцому законі про реабілітацію. Читаємо ст.2, ч.3 закону: не підлягають реабілітації особи, засуджені за «збройні вторгнення на територію України, організацію збройних формувань, які чинили убивства, розбої, грабежі й інші насильства, та особисту участь у вчиненні цих злочинів». На час другої світової війни й повоєння все це гамузом приписували УПА, однак останнім часом люд /хто хотів/ довідався про справжнє обличчя УПА. Стало відомо й те, що грабунки, убивства часто чинили так звані фальшобівки, сформовані при відділеннях КДБ, зумисне компрометуючи визвольний рух. Одним словом, у статті закону йдеться про злочини проти мирного населення — будь би то, припустимо, відділ УПА, що вийшов з-під контролю, просто збройна ватага й таке інше. Однак постанова від 24.12.93 р. тлумачить: ст.6. Збройні формування /ст.2, ч.3/ — «стабільні озброєні угруповання осіб, які об'єдналися для боротьби проти державної влади, незалежно від кваліфікації дій їх організаторів та членів».

Проти якої влади? Влади СРСР, зрозуміло. В кого які питання? Незалежно від кваліфікації!

Або таке: не можуть бути реабілітовані «громадяни колишнього СРСР, іноземні громадяни та особи без громадянства, які під час другої світової війни служили у військових формуваннях фашистської Німеччини та її сателітів, охоронних військах СС, адміністративних органах окупантів»/ст.5 постанови/. Щодо СС, тут усе справедливо, але досі вважати злочинцями людей, насильно мобілізованих у армійські частини?! Скажіть, що міг зробити юнак із Закарпаття, котрого без його на те волі в 38-му зробили громадянином Угорщини і, не питаючи, загребли до війська? Або — чи можна стригти під один гребінець усіх, хто «служив у адміністративних органах окупантів»? Завзятого вислужника й простого рахівника якоїсь управи, що був непричетний до окупаційного терору, лише заробляв собі на хліб? Морально здорова держава шанує героїв, але не карає кожного, хто героїзму не виявив, не заподіявши, однак, нікому лиха. На це є суд моральний, але — не карний суд!

Наостанку розглянемо статтю п'ятнадцяту згаданої постанови: «Реабілітовані чи, в разі їх смерті, близькі родичі мають право знайомитися з матеріалами закритих кримінальних та адміністративних справ і одержувати копії документів непроцесуального характеру. Знайомитися з такими справами вони можуть тільки в разі, якщо в них немає даних, які можуть негативно вплинути на гідність, законні права й інтереси як самих потерпілих, їх рідних, так і інших громадян». Дозволили, називається! Ми що, не пам'ятаємо практики радянського суду? Не знаємо про приписування неіснуючих моральних вад, коли йшлося про засудження за політичними статтями? Все це, виявляється, і тепер обернено проти колишнього політв'язня.

То до кого ж вдатися досі нереабілітованим політв'язням? Може, підкажете, автори закону «про нереабілітацію» і тієї соромливої постанови, що її не знайшлося й місця у радівських «Відомостях»?

Можна б і так: я справедливо був засуджений радянським судом, оскільки дійсно боровся проти імперського державного ладу. Тієї держави вже немає, а перед українською немає моєї вини, домагатися ж від неї реабілітації за присуди неіснуючої держави не вважаю за потрібне. Така позиція п. Левка Лук'яненка. Позиція шляхетна й правомірна. Але є сильна людина з цією позицією, після тюрем і заслань змогла посісти провідне місце в суспільстві, а є — з іншого боку — тутешні реалії: знесилені тривалим ув'язненням люди, позбавлені засобів на існування, досі часто переслідувані за своє «вороже» минуле. Їм стояти на підмурівку власної моральної правоти незмога. Та й за державу соромно — такий букет юридичних казусів, як у згаданих двох документах, думаю, знайти важко. І такої неповаги до своєї державності — також. Адже в нормальній державі не може розглядатися питання, реабілітувати чи не реабілітувати учасників національної боротьби, що передувала створенню цієї держави. У ній присуди за політичними статтями попередньої держави повинні просто втрачати силу. Ветерани ж визвольної боротьби повинні отримати відповідний статус, і на це потрібен Закон України.

Василь ПОРТЯК,

член Спілки кінематографістів України.

Варіації на теми правди,

або Про підгрунтя для скандалу, що спалахнув у Лубнах

Правда перша

Її повідали в колективному листі до редакції депутати Лубенської міськради, голови постійних комісій Горохольський, Онищенко, Павлюченко, Карунський, депутат облради Дорош, голова міської організації УРП П:дубний, секретар міськкому Компартії України Педа:і, голова міської організації НРУ Куземський, голова спілки підприємців міста Ополонець.

Почати слід, очевидно, з того, що без синонімів, які ми не маємо права оприлюднювати, бо це прерогатива суду, прізвище Коряка просто не вживається його опонентами. А оскільки противників у нього предостатньо, то біографію Василя Васильовича «висвітлено» не гірше за життєпис «вічно живого вождя». Цитуємо уриви з листа:

«Родом Василь Коряк з сусіднього Хорольського району. Там закінчив середню школу із золотою медаллю. Але за що її отримав, невідомо, оскільки 9 травня 1968 року дев'ятикласник Коряк В. В., будучи напідпитку, побив трьох дорослих земляків, за що рішенням Хорольського райнарсуду одержав 4 роки позбавлення волі у трудколонії для неповнолітніх . Закінчив Київський державний університет (юрфак), Московський літінститут (відділення прози). Крім того, навчався у київській мореходці (мається на увазі військово-морське політичне училище), звідки був відчислений нібито за станом здоров'я. З 1979 року працює слідчим Лубенського міськрайвідділу внутрішніх справ. Останнім часом — старший дільничний інспектор міста, майор міліції. Як працював? Перед виборами компетентна комісія МВС виявила ряд вчинків Коряка, за які можна було «піти» не тільки з органів, а й за грати. Тут і зловживання в корисних цілях, і здирництво, і грубі порушення дисципліни: відвідання медвитверезника в якості клієнта і т. д. і т. п. Улітку 1994 року на прямих виборах голови Лубенської міськради переміг Василь Коряк. І вперше за останні 200 років в історії міста цю посаду обійняла людина з кримінальним минулим. Відтоді його діяльність набула антидержавного та антиукраїнського спрямування. Що проявилося: у публічних закликах до екстремістських дій; публічному приниженні честі та гідності Президента, Голови Верховної Ради України, обласного керівництва, органів правосуддя; примушуванні керівників ряду підприємств сплатити податок у місцевий бюджет замість державного; закликах бойкотувати плату за користування газом у зв'язку з підвищенням цін; витрачанні бюджетних коштів на благоустрій території, прилеглої до його власної садиби; постійному підкресленні знайомств та близьких стосунків з високопоставленими особами держави, а це в Лубнах, де знають Коряка, справляє гнітюче враження і підриває довіру до керівництва державою. Коряк В. В. припустився не тільки помилок, а й зловживань. Серед таких — переказ мільярдних сум з міського бюджету приватним фірмам на цілі або ж невідомі, або такі, що не стосуються діяльності міської влади («Сезам» — 2,4 млрд. крб.), витрати бюджетних коштів на придбання автомобілів, оргтехніки, впорядкування власних помешкань (будівництво огорожі довкола особистого будинку — 2 млрд. крб.), їдальні міськвиконкому — 20 млрд. крб. і порушення під час розподілу житла, телефонних номерів; добір кадрів ведеться за правилами злочинного світу тощо. Та найголовніше: чотири рази зверталась група депутатів і члени постійних комісій Ради з вимогою скликати сесію і заслухати звіт про роботу голови, потім розглянути подання прокурора області про притягнення до кримінальної відповідальності та арешт Коряка — і все безрезультатно. Сесія не збиралася з серпня. Полтавська обласна Рада народних депутатів, незважаючи на численні звернення городян, депутатів міськради, представників громадських організацій та осередків усіх політичних Лубен, посіла позицію стороннього спостерігача».

Отакі думки. Люди, що їх висловлюють, переконані: правда тільки на їхньому боці. Та чи все так однозначно?

Правда друга

На дверях службового кабінету голови міськради табличка: «Прийом протягом робочого дня». Його господар Василь Коряк роз'яснює:

— Протягом року ми прийняли 6 тисяч людей. Я заборонив працівникам виконкому промовляти слово «ні». Бо якщо кажеш «ні», то і робити вже нічого не треба.

Василь Васильович говорить швидко, безупину, спростовуючи звинувачення одне за одним. На мить здалося, що він аж радий, що є можливість виговоритись.

— Факт з колонією справді був у моєму житті. Власне, я ніколи і ні від кого цього і не приховував. Інша справа, як його подати. А було так. Поминальний день на цвинтарі — зібралося усе село. Хтось із захмелілих дядьків кидає мені навздогін: «Байстрюк!» Закипіла образа, бо батько у нас був, тільки сім'ю залишив. І я, п'ятнадцятирічний хлопчак, зчепився з трьома дорослими. Саме на той час вийшла чергова партійна постанова про посилення боротьби із хуліганством - отож і «загримів» вироком суду на 4 роки. У колонії для неповнолітніх відбув рік, 4 місяці й 11 днів. Звільнили достроково. Я там був єдиним відмінником за всю історію! Повернувся додому і закінчив школу із золотою медаллю. Затим служба на флоті, морське училище, університет, літінститут, міліція. Я завжди боровся з начальством за правду і висловлював свої думки в газетах. Хто таких любить?

Напередодні виборів до міста прибула поважна комісія: півтори сотні офіцерів «копали» під мене днів зо двадцять. Шукали кримінал у тому, як я, дорослий мужик, шістнадцять років будував власний будинок!?

А нині мене звинувачують у використанні бюджетних коштів для благоустрою вулиці, де мешкаю. Уявляєте, заасфальтували 70 метрів шляху в мікрорайоні — і то вже злочин! Причому за виконані роботи біля свого будинку і матеріали я заплатив. Інший факт. Бізнесмен Дорош стверджує, що побудував мені паркан за 2 мільярди! Та за такі гроші він має бути золотий. І тут неправда: за все сплачено. Є квитанції, касові ордери, зрештою, свідки, які стверджують, що будували з моїх матеріалів — дощок, цементу. Тепер їдальня міськвиконкому. Ми самі — всі 160 працівників — очистили підвал від сміття. Там усе скромно зроблено, жодних натяків на якусь розкіш. Зрештою, а хто має дбати за підлеглих, як не керівник? До могого приходу в міськраду там навіть профспілки не було.

Тепер про політику. Ніколи і ніде я не ганьбив імені Президента України, тим більше, не ображав, бо розумію, що це — протизаконно, адже і сам перебуваю на державній службі. Але коли перший секретар міськкому КПУ Соболєв, будучи директором держлісгоспу, надсилав образливі послання на адресу Президента, то я його особисто попередив, щоб не чинив так. Не послухав. Тоді я повідомив про таку поведінку державного службовця у міністерство, і його відправили на пенсію. Так це тепер називають розправою. Щодо обласної держадміністрації, то мої переконання тверді: місцеві Ради повинні передусім обстоювати інтереси людей, які їм довірили владу. Бо ми забуваємо, що держава — це не щось абстрактне і не службовці, які вважають, що вони держава, а ті, хто своєю працею творять усе те, на чому тримається Україна. А то що виходить? У першому кварталі минулого року ми переказували у вигляді обов'язкових платежів 139 млрд. крб. до Києва, 60 млрд. — до Полтави, а місту залишалося лише 1 млрд. 800 млн. крб. Де логіка? Тому і сказав: «Не треба платити за газ, воду, електроенергію». Щоб гроші залишилися у місті. Тяжко нині всім. Завітайте на міську станцію «швидкої допомоги» — краще в країні не знайдете. І ліків вистачає, і апаратура сучасна, і бензин завжди є. Вчителі останнім часом одержали 14 квартир — такого в історії міста ще не було!

Зрештою, я вам скажу, в чому причини протистояння. Це не боротьба за владу чи посаду, як думають прості лубенці. В країні йде контрреволюція — переділ власності. Коли все поділять і тут буде лише гола посада, сюди нікого за налигач не приведеш. А сьогодні можна (зовні ніби благородно) урвати шалені гроші — з нерухомості, землі. До того ж за безцінь. Чому ніхто з депутатів не хоче йти до мене заступником у Раду, а просяться тільки до Фонду держмайна? Бо там реальний вплив на процеси приватизації, оцінку майна. Отож хлопці і знають, за що б'ються. А «джентльменський набір»: злодій, негідник, злочинець — то їхні традиційні аргументи під час суперечки.

Дехто, можливо, і не здогадується, що в сільських Лубнах уже з'явилися свої, доморощені мільярдери. Серед них — депутат міськради, бізнесмен Онищенко. До речі, один з моїх головних опонентів. Так от, пан чи пантовариш Онищенко зі своєю дружиною Тамарою у фірмі «Агроторгсервіс» (створеній ще за партійних часів для поліпшення життя селян) мають 55 відсотків акцій на суму 79 мільярдів карбованців! Скажіть мені, праві і ліві захисники, червоні і зелені: в якій країні і в які часи можна заробити такі суми? Якими мозолями, якими сплесками інтелектуальної енергії? Та це ще не все. Я не соромлюся рахувати чужі гроші, бо вони здаються мені не такими вже й чужими. Адже Володимир Онищенко має ще 15 мільярдів карбованців у банку під 200 відсотків річних. А ще 65 відсотків в «Агробудсервісі» — це також десятки мільярдів. А ще 18-річному синочку татусь вручив 50 відсотків акцій будівельної фірми «Обрій». А ще в цієї сім'ї є де мешкати на широку ногу: «фазенда» в Пісках, будинок у Тернах, будинок у центрі міста, п'ятикімнатна квартира також у центрі міста, ремонт якої, вихвалявся сам господар, обійшовся у 80 тисяч доларів США. А ще є охорона, прибиральниці, водії, автомобілі. А ще є золото, мається на увазі прикраси. Я не казав би про це, але на золото, яке на собі носить сам Онищенко, я зміг би виплатити зарплату вчителям п'яти міських шкіл.

Знову питання: звідки? З трьох порушених за цими АТ кримінальними справами дві не припинено (таке буває часто), а скасовано як передчасні. Такі випадки — один на тисячу. Ви гадаєте, чому Онищенко кричить: «Геть Коряка!»? А тому, що з порядку денного сесії міськради вилучено пункти «Про приватизацію готелю «Лубни», контори зеленого господарства. Адже готель п. Онищенко запланував викупити за 12 млрд. крб., а контору зеленого господарства (земля у центрі міста) — ще дешевше... Оце і вся правда...

Та не вся. Список власників мільярдних акцій, придбаних за безцінь, буде неповним без інших можновладців. Серед яких — керівники промислових і сільськогосподарських підприємств, працівники райдержадміністрації, податкових служб, правоохоронних органів. Це також правда».

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

P. S.

За час підготовки матеріалу до друку в Лубнах відбулися події, котрі мають інтерес для широкого читацького загалу.

По-перше, «справа Коряка» — у провадженні слідчо-оперативної групи прокуратури Полтавської області. Нині вона вже вшосте витребувана Генеральною прокуратурою України для вивчення.

По-друге, стосовно директора АТ «Агроторгсервіс» депутата міськради В. Онищенка порушено кримінальну справу за фактом шахрайства з фінансовими ресурсами. Вона перебуває у провадженні слідчого Лубенського міськрайвідділу внутрішніх справ.

По-третє, перед воротами садиби Коряка невідомими підірвано гранату. Обійшлося без жертв. Ведеться розслідування.

І останнє. Нарешті відбулася сесія Лубенської міськради. Більшість депутатів дала згоду на притягнення до кримінальної відповідальності та арешт голови Лубенської міськради народних депутатів Коряка В. В. Відповідну згоду дала і сесія обласної Ради народних депутатів.

Від редакції

На жаль, ситуацію, про яку розповів наш власний кореспондент, не можна назвати винятковою. Такі зіткнення останнім часом набувають масового характеру. Яскраве підтвердження цього — протистояння між головою міськради та керівником облдержадміністрації в Одесі, конфлікт у Вінниці, увільнення з посади голови міськради Кременчука, загострення стосунків між мером Миргорода та керівництвом Полтавської облдержадміністрації тощо. Ще критичніша ситуація, про яку розповімо пізніше, створилася у Фастові. Конфлікт голови міськради з народними депутатами та місцевими «авторитетами» призвів до того, що його вирішили прибрати фізично і заплатили гроші за вбивство. Нині особи, які мали знищити мера Фастова, перебувають під слідством.

У всіх цих суперечках чітко видно дві лінії. Перша — коли йде боротьба за власність. Друга — намагання керівників виконавчої влади обласного рівня довести, що лише вони мають право «карати й милувати», і ніяке самоврядування не може стати їм на перешкоді.

Ще два місяці тому Асоціація міст України, передбачивши такий перебіг подій, надіслала до Президента, Голови Верховної Ради та Генерального прокурора України звернення, в якому зокрема зазначено:

«Не прагнучи звинуватити тих чи інших осіб, які виступають учасниками конфліктів, а також враховуючи їх об'єктивну природу через відсутність чіткого розподілу повноважень між органами державної влади, в тому числі обласними та органами самоврядування в правовій, фінансовій та майновій сферах, Асоціація міст України звертається з пропозицією:

— до складу комісій, що створюються для розгляду таких конфліктів на рівні центральних органів влади, залучати депутатів Верховної Ради України та представників Асоціації міст України;

— у разі неможливості розв'язати конфлікт у ході роботи такої комісії спори між обласними та міськими органами влади вирішувати лише в судовому порядку, що забезпечить кожній стороні рівні можливості в захисті своїх прав;

— у разі порушення кримінальних справ проти голови міської Ради їх провадження доручати відповідним органам областей, до адміністративного провадження яких ці міста не належать...»

Як бачимо, члени громадського об'єднання, до якого входять міста, де мешкає більш як половина населення України, як то кажуть, мов у воду дивилися, коли приймали це звернення.

Точка зору

ВЧИТИСЯ КОМПРОМІСУ

ЗА ОСТАННІХ два місяці Президент України два рази накладав вето на Закон України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі», прийнятий Верховною Радою в жовтні 1995 р. і підтверджений після першого вето Президента в січні 1995 р. Чи є вихід із цього протистояння двох головних гілок влади?

Автор цієї статті ще в 1991 р. спільно з генеральним директором АПК «Рось» Ю.Лузаном опублікували в газеті «Сільські вісті» (№ 215) статтю «Приватизація підприємств харчової і переробної промисловості». В ній на основі узагальнення досвіду взаємовідносин сільськогосподарських і харчових підприємств нашої країни та країн ЄЕС були висловлені конкретні пропозиції щодо створення інтегрованих агропромислових виробництв на основі спільної власності колективів харчових, переробних і сільськогосподарських підприємств.

Зокрема, було обгрунтовано, що під час приватизації майна харчових і переробних підприємств пакет акцій (не менш як 51%) у таких акціонерних товариствах повинен належати сільськогосподарським підприємствам — постачальникам сировини.

При цьому врахований більш ніж сторічний досвід роботи кооперативних переробних підприємств країн Західної Європи. Наприклад, у Данії 228 сільськогосподарських кооперативів з переробки сільськогосподарської продукції, які об'єднують 142 тисячі членів (переважно фермерів). Фермери є власниками цих кооперативів. Так, сорок два кооперативні молочні заводи забезпечують 92% виробництва молока й масла в країні, 87% сирів. Кооперативні м'ясопереробні підприємства виробляють 92% м'яса свиней, 48% м'яса великої рогатої худоби і 45% птиці. Один кооператив забезпечує 61% загального обсягу переробки і продажу яєць. Ці ж кооперативи займають істотну питому вагу в експорті продукції. Наприклад, забезпечують 89% експорту масла, 67% експорту квітів тощо.

Кооперативні підприємства Франції виробляють 100% загального обсягу тютюну, 71% зернових та олійних, забезпечують 62% продажу молока, 61% вина і столового винограду, 35% м'яса великої рогатої худоби, 30% овочів і фруктів, 18% цукру. Аналогічна ситуація в Бельгії, Голландії, Греції, Іспанії, Португалії та інших західноєвропейських країнах.

На жаль, у відомому Декреті Кабінету міністрів «Про особливості приватизації майна в АПК» (1993 р.) ця квота (не менш ніж 51%) виділялася спільно колективам сільськогосподарських і переробних підприємств. Але розподіл акцій залишився в руках переробників. Тому доля постачальників сировини у вартості майна приватизованих підприємств у багатьох випадках дорівнює нулю, а в кращому випадку 5—10%.

Це призвело до ще більшого антагонізму між постачальниками сировини і переробниками, штовхнуло сільськогосподарські підприємства на шлях створення власних переробних цехів і, як наслідок, виробничі потужності переробних підприємств стали використовуватися на 40—50%.

Враховуючи все це, Верховна Рада прийняла минулого року Закон «Про особливості приватизації в АПК». Вето Президента стосується перш за все двох статей — 3-ї та 21-ї. За третьою статтею передбачається передати сільськогосподарським підприємствам—постачальникам сировини безоплатно 51 відсоток акцій підприємств, які приватизуються. У 21-й статті передбачається, підприємства та закриті акціонерні товариства, які переробляють сільськогосподарську сировину та виконують роботи (послуги) сільськогосподарським товаровиробникам і які сформовані шляхом приватизації державного майна, зданого в оренду, перетворити у відкриті акціонерні товариства. При цьому для продажу сільськогосподарським товаровиробникам здійснюється додатковий випуск акцій та продаж часток (паїв) відповідних підприємств із тим, щоб загальна кількість акцій для сільськогосподарських товаровиробників становила не менш як 51% статутного фонду.

Суть зауважень Президента щодо третьої статті: передавати акції не безкоштовно, а за приватизаційні майнові сертифікати, і не сільськогосподарським підприємствам, а безпосередньо їхнім працівникам. Що ж стосується 21-ї статті, то тут один довід — закон зворотної дії не має.

Комісія Верховної Ради з питань АПК, земельних ресурсів та соціального розвитку села не погодилась із зауваженнями Президента, винесла в січні цього року дещо змінений текст Закону на розгляд Верховної Ради, і за третім голосуванням 264 голосами його було прийнято (конституційна більшість — 278 голосів). Президент удруге наклав на цей закон вето.

І ось тут слід повернутись до назви статті. Компроміс (лат.) — згода, порозуміння з противником, досягнуті шляхом взаємних поступок. Без компромісів можна обійтися тільки в країнах з тоталітарним режимом, де думка противника не обов'язково враховується. І, звичайно, не допускаються компроміси зі своєю совістю. А в цивілізованому суспільстві без компромісів не обійтися ні Президентові, ні Верховній Раді. Не обійтися без них ні голові КСП, ні директорові заводу, розв'язуючи конфліктні ситуації в трудовому колективі. Тому представникам Верховної Ради і Президента треба сісти за стіл переговорів, бо без певних взаємних уступок їм не обійтись. Інакше буде втрачено час, переробні підприємства будуть приватизовані без участі селян і прірва стане ще глибшою.

На мій погляд, компромісу щодо третьої статті можна досягти, записавши в ній наступне: «недержавним сільськогосподарським підприємствам передається 51 відсоток акцій підприємств, що приватизуються, з використанням приватизаційних майнових сертифікатів членів їх трудових колективів. Якщо сертифікатів буде не досить, то решта майна передається (продається на пільгових умовах) безпосередньо сільськогосподарським підприємствам». Такий підхід, по-перше, дасть можливість селянам ефективно використати свої майнові сертифікати, що в сільській місцевості дуже складно зробити. Більшість селян до цього часу їх ще не використали. По селах їздять спритники і за безцінь (1 млн.крб.) їх скуповують. По-друге, постачальники сировини будуть в сумі мати 51 відсоток акцій. І нарешті, найголовніше, такий підхід дозволить зробити перший крок до створення високоефективних агропромислових формувань на основі акціонерної власності, яка вже довела свою ефективність у розвинутих країнах світу.

Що ж стосується репліки О.Мороза на вказаному засіданні (цитую): «Продаж акцій фізичним особам ставить хрест на цьому законі», то тут слід зауважити наступне. Дійсно, тисячі фізичних осіб — держальників акцій розпорошені і не зможуть реально управляти приватизованими підприємствами. Але це зауваження можна врахувати, якщо піти на компроміс: записати в Законі, що «Сільськогосподарські підприємства можуть виконувати функції довірчих товариств відносно акцій приватизованих переробних підприємств, якими володіють члени сільськогосподарських підприємств».

Але я переконаний, що конфліктуючі сторони розходяться, головним чином, щодо змісту 21-ї статті. Дійсно, закон зворотної дії не має. Але давайте тепер повернемося до твердження, що не допускаються тільки компроміси зі своєю совістю. І згадаємо, чому так блискавично швидко приватизувалися сотні харчових і переробних підприємств шляхом оренди з викупом. З одного боку, знецінені основні фонди підприємств, що викуповувались, а з другого — гіпертрофовані прибутки, викликані гіперінфляцією. За рахунок такого прибутку за декілька місяців колективи підприємств стали їх власниками. У результаті працівники цих підприємств одержали в десятки разів більше державної власності, ніж пересічні громадяни України.

Вихід із цього підказує, як завжди, практика. У закритих акціонерних товариствах, що створені на базі харчових підприємств шляхом оренди з викупом, використання виробничих потужностей в останні роки знизилося до 40—50%. Головна причина полягає в тому, що різко зменшились закупки сировини. І це пояснюється не тільки зменшенням обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, але й тим, що сільськогосподарські підприємства знаходять більш вигідні канали реалізації або створюють власні переробні цехи. 137-ми підприємствам м'ясної промисловості, 528 молочної і 27 олійно-жирової протистоять 650 цехів з переробки м'яса, 410 — молока і 2100 олійниць в сільськогосподарських підприємствах. Крім того, вони ще мають 1950 крупорушок, 4650 млинів, 1300 хлібопекарень і їх кількість з кожним днем збільшується.

Аналізуючи ці дані і бачачи безвихідь із вирішенням проблеми поставок сировини, закриті акціонерні товариства, створені шляхом оренди з викупом, самі тепер пропонують 15—25% своїх акцій постачальникам сільськогосподарської продукції. Таким шляхом пішли, наприклад, Полтавський олійно-екстрактний завод, Запорізький олійно-жировий комбінат, акціонерне товариство «Луганськм'ясо» і тощо.

І тоді ненарікатиме президент ЗАТ «Оболонь»: «У нас труднощі з поставками пивоварного ячменю, бо ми вже чотири роки не одержуємо його централізовано». До речі, у дні, коли Верховна Рада України обговорювала згаданий закон, його виступ та виступи інших керівників ЗАТ звучали по радіо не один раз. Хто Вам, шановний президенте, заважає «розкрутитися», включивши у своє акціонерне товариство 20—30 колективних сільськогосподарських підприємств і фермерів, які вирощують пивоварний ячмінь та хміль? Це ж стосується і всіх інших пивоварних заводів України, які б таким чином на перспективу забезпечили себе сировиною і ніколи ні від кого не залежали.

Висновок із сказаного може бути тільки один: без взаємних уступок і компромісних, взаємовигідних рішень закон не буде прийнятий, але коли й буде прийнятий, то ефективність його дії буде дуже низька. Тобто, за 3-ою статтею слід піти на компроміс аграрникам, а за 21-ою — представникам уже приватизованих переробних підприємств, погодивши з аграрниками відсоток акцій десь на рівні 20—25%.

Віталій НЕЛЕП,
завідувач кафедри аграрного менеджменту Київського державного економічного університету, доктор економічних наук, професор.

Валентин ДУЛУБ: У Харкові не залишилося жодного підприємства комунальної власності, яке не перейшло б у приватні руки

ЦЬОГО року 20 березня Харків по праву можна назвати «найбільш капіталізованим містом України». Саме починаючи з цього дня, за словами начальника міського фонду держмайна Валентина Дулуба, у Харкові вже неможливо буде випити чашечку кави, пообідати в кафе чи ресторані, відвідати магазин чи перукарню, які належали б державному сектору. Всі міські підприємства торгівлі, громадського харчування, побуту відтепер — приватна власність. Хотіли ми цього чи ні, але капіталізм у Харкові переміг.

— За підсумками минулого року, — розповідає В. Дулуб, — Харківська область з останнього місця перемістилася на третє-четверте, в основному завдяки «малій приватизації» у місті Харкові. За останні два- три місяці міський фонд держмайна видав понад 300 договорів купівлі-продажу, залишивши позаду навіть столичний Київ. Коли я сказав нещодавно, що в березні на «малій приватизації» у Харкові можна буде поставити крапку, ні керівництво Фонду держмайна України, ні його регіонального відділення, напевно, не дуже повірили. Але на сьогодні всі харківські підприємства торгівлі, побуту, громадського харчування з повним правом можна назвати капіталістичними підприємствами малого бізнесу. І це вже, даруйте за високий стиль, — історичний факт.

До речі, ще кілька років тому Харків теж пас задніх у питаннях комерціалізації. Інші міста України мали у цій справі багато кращі показники. Однак нині із понад 400 об'єктів, що підлягали приватизації, приватизовано близько 600.

— **Приватизували навіть і те, чого не було?!**

— Що не входило до програми приватизації. Одне із найсерйозніших завдань, що стояло перед «малою приватизацією», випливало з указу Президента — роздробити багатоструктурні підприємства, торги, трести, об'єднання тощо. Так от, тільки в результаті цього процесу в нас з'явилося більш як дві сотні нових організацій. Мені погрожували, чинили тиск через місцеву пресу, називали приватизацію в Харкові «неоголошеною війною», яка знищує інфраструктуру міста. Але фонд вистояв. Жоден торг, трест, заснований не на засадах підприємництва, конкуренції, а на «торгашних» махінаціях, від приватизації не відкрутився.

— **Можете ви стверджувати, що тепер клієнт у Харкові завжди має рацію?**

— Навряд чи. Відверто кажучи, не поділяю погляди, за якими нині майже все майно передається мало не задарма трудовим колективам. Важко повірити в те, що вони завтра наповнять прилавки, урізноманітнять послуги, якщо не роблять це сьогодні. Тільки в конкурентній боротьбі, після вкладання своїх кровних, підприємець змусить себе і своє майно працювати, годувати себе і свою сім'ю, розвивати бізнес. Але, на жаль, законодавство нині таке, що 80 відсотків об'єктів комунальної власності міста ми віддали шляхом викупу трудовим колективам. Та, попри все, Харків — єдине в Україні місто, яке побило всі рекорди приватизації навіть у СНД. Ми за цей час провели 31 аукціон і продали «з молотка» понад 100 об'єктів. Нерідко остаточна ціна перевищувала стартову в кількасот разів.

Президент України нещодавно наголошував, що процес приватизації гальмує місцева влада. Про Харківську міськраду цього сказати якраз не можу. Завдяки зусиллям депутатів, міськвиконкому, власність міста знайшла свого нового господаря. Якого? Думаю, що не гіршого, ніж був. А ні — то знайде такого трохи пізніше. Крім цього, казна одержала близько трильйона карбованців.

— І це один факт. Десь на середині цього шляху сесія Харківської міськради прийняла рішення припинити приватизацію самих приміщень, в яких розміщувалися підприємства. Мовляв, такого ніде у світі немає, втрачаємо орендну плату тощо. Ми, у свою чергу, підготували аналітичний матеріал стосовно того, що виграє місто від загальної приватизації. Списки приватизації затверджували не на виконкомах, не в кулуарах, а на сесії. І Харків став першим містом, в якому було прийнято не приховану від народу програму приватизації.

Днями сесія розглядатиме ідею створення інвестиційного фонду для підтримки приватизованих підприємств. Ми хочемо частину коштів, виручених від приватизації, повернути на основі конкурсу бізнес-планів тим підприємцям, які не можуть розраховувати на інших інвесторів чи високопроцентні кредити. Тому перш ніж вимагати капіталізму з «людським обличчям», потрібно закласти в нього цивілізовані основи. Капіталізму треба вчитися не гірше, а може, навіть і краще, ніж будь-якої іншої науки. Попереду в нас ще «велика приватизація», з її ще більшими проблемами.

Інтерв'ю взяв Микола КОСИЙ.

Харків.

Медицина

Чи знаєте ви, скільки найменувань лікарських препаратів має бути, за міжнародними стандартами, на ринку ліків, аби система охорони здоров'я населення будь-якої країни функціонувала більш-менш нормально? 3500 як мінімум. В Україні нині виготовляється тільки 740 найменувань ліків, причому понад 80 відсотків — з імпортної сировини, за рахунок вітчизняного виробництва потреби задовольняються тільки на 20 відсотків.

Програма є. Чи будуть ліки?

Роздуми після виїзного засідання колегії Держкоммедбіопрому України в Одесі

Учасники виїзної колегії — відповідальні працівники Держкоммедбіопрому, керівники й фахівці всіх підприємств галузі, науковці й медики — пропонували шляхи виходу з кризи. Схоже, сподівання на позитивні переміни багато хто з них пов'язує з приходом до Державного комітету Юрія Спіженка.

Почалася під керівництвом Ю. Спіженка розробка державної програми розвитку медичної та мікробіологічної промисловості України на принципах максимального насичення ринку ліками вітчизняного виробництва й розширення експортних можливостей галузі.

Заходи щодо розвитку медичної промисловості Кабінет міністрів намітив ще 1992 року. За цей час вдалося освоїти 8 нових видів ліків, завершено доклінічні й клінічні випробування інсуліну, антибіотиків, вакцин. Проте через недостатнє фінансування із 32 запланованих до введення в експлуатацію потужностей здано тільки 14. А не введено, на жаль, потужності з виробництва ендокринних препаратів, серцево-судинних засобів, життєво важливих вакцин і сироваток. Отож висновок можна зробити один: медична промисловість потребує значно більшої уваги уряду, і передусім — у структурній перебудові. Суттєво розширити обсяги виробництва й номенклатури ліків можна за рахунок перепрофілювання потужностей заводів хімічного й оборонного комплексів, реконструювання низки підприємств мікробіологічного синтезу, створення власної сировинної, а також науково-дослідної бази.

Для всього цього потрібні, зрозуміло, кошти. На засіданні колегії наводилися полярні, можна сказати, приклади: на одних підприємствах навіть за вкрай сутужних умов і асортимент розширюють (останнім часом завдяки цьому з'явилося додатково 140 найменувань ліків), і обсяги виробництва нарощують, й цехи модернізують, а на інших, де можливості нерідко навіть більші, тупцюють на місці й далі скочуються у прірву, тягнучи з собою державні кошти. І тому віце-прем'єр уряду України Іван Курас, який взяв участь у засіданні колегії, наголосив: зусилля держави щодо розвитку галузі тільки тоді дадуть плоди, коли підкріплюватимуться діловитістю й ініціативністю на місцях. Стосується це, до речі, не тільки виробників ліків, а й тих, хто їх реалізує. Ось парадоксальний факт: зараз в аптеках є близько 80 найдорожчих вітчизняних препаратів, у той же час, на складах підприємств галузі осіло 588 найменувань інших вітчизняних ліків, серед яких чимало дешевих, однак життєво необхідних для надання невідкладної допомоги населенню, — їх аптеки не беруть як «невигідні» для себе.

Кроки до створення міцної медичної промисловості мають підтримуватися й законодавцями. Прийняті ще 1992 року «Основи законодавства України щодо охорони здоров'я» аж ніяк не вичерпують усіх проблем. Потрібний, передусім, закон України «Про лікарські засоби», проект якого вже розроблено — тепер справа за його ухваленням та подальшою реалізацією. Законодавчо слід захистити вітчизняних виробників від зарубіжної «лікарської експансії», забезпечивши їм сприятливіші ринкові умови.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Рекламний трюк

Покуштуйте рафінаду, і екран вам буде радий!

***Верховна Рада** піднесла українському споживачеві до всесвітнього дня захисту його прав два цінні подарунки — звільнила від держмита бажаючих повернути через суд грошики, що спливли до трастової матері, і заборонила шкідливу рекламу тютюну та алкоголю.*

Останньому особливо зрадiло Національне телебачення: бідолашних погорільців залишили нині ще й без доходів від «тютюнової» реклами. На думку експертів, оте лихе зілля, займаючи не більш як сім відсотків рекламного ефірного часу, давало телебаченню десять відсотків усіх доходів від реклами, а за «кращих часів» — до чотирнадцяти!

Ознак жертви в даному разі набули самі телеглядачі. Адже Верховна Рада вищезгаданим законом заборонила переривати рекламою демонстрацію художніх фільмів. Отож, усупереч арифметичним правилам, «один плюс один» віднині дорівнюватиме не двом гарним фільмам щодня, а одній непристойній комбінації з трьох пальців.

Учасники першого всеукраїнського симпозіуму «Споживач — товар — реклама», проведеного Держкомітетом у справах захисту прав споживачів, Українською асоціацією споживачів, Держстандартом і Українською асоціацією якості, дійшли висновку, що останнім часом довіру споживача до реклами істотно підірвано.

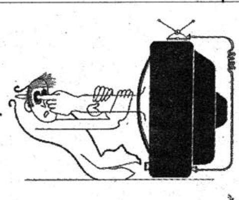
Проте, намагаючись убезпечити себе від нових МММ, дехто готовий звинуватити рекламіста у всіх смертних гріхах, перекласти на нього вину виробника чи імпортера низькосортного продукту.

Усім відомо, що управління із захисту прав споживачів щомісяця вилучають з прилавків наших «шопів просто неба» десятки тонн неякісних, часто-густо небезпечних продуктів. Але про яку якість взагалі може йти мова, якщо досі її визначають згідно із застарілими загальносоюзними санітарними нормами та правилами? З усього того, що ми їмо й п'ємо, міжнародним стандартам відповідають тільки два продукти — цукор-пісок і цукор-рафінад.

Якщо врахувати, що статтю про відповідальність за недобросовісну рекламу в законі викладено вельми узагальнено, віднині без наслідків тільки цих два продукти й можна рекламувати — щоб і совість чиста була, і законодавці задоволені, і споживачі цілі.

Ганна РОМАНЦОВА.

Малюнок Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

До ваших послуг

Хто повірить Бродникову?

У грудні 1992 року Міністерство освіти реорганізувало обласні магазини навчальних посібників та приладдя в торгові підприємства. Проте далі зміни вивіски справа не пішла. Керуючись чвертьвіковим статутом, колишні магазини закуповують приладдя та устаткування виключно через центральну оптову торговельно-закупівельну базу, до того ж. за переліком і номенклатурою товарів, визначених Києвом. В результаті нині обладнання пересічного навчального закладу пам'ятає ще період перших п'ятирічок. До того ж 85 відсотків виробників навчального приладдя залишилося за межами України. А на модернізовані розподільники тиснуть спущені «згори» граничні розміри торговельних надбавок. Отож вони ледве животіють, перебиваючись із хліба на воду.

Така доля спіткала б полтавський магазин-бар «Освітатехпостач», коли б три роки тому не прийшов сюди новий директор — інженер за фахом Віктор Бродников. Найперше вирішили вийти із системи Міносвіти і господарювати самостійно. Вивчили ринок, налагодили прямі контакти із заводами-постачальниками, розширили номенклатуру товарів і вже через кілька місяців збільшився товарооборот, покрили борги. «Живі» гроші дозволили модернізувати торгові і складські приміщення, закупити автомобілі, розширити справу. Магазин перетворився на багатопрофільне комунальне підприємство, здатне забезпечувати освітян області усім необхідним.

— Ми намагаємося зберегти для галузі кожен зароблений карбованець, а тому весь прибуток іде в діло. Асортимент формуємо за потребами і заявками закладів. Тому є в продажу канцтовари, зошити, глобуси, муляжі, карти, методична література, прилади для кабінетів фізики і хімії тощо.

— Чому ж у сільській глибинці цих товарів удень із свічкою не знайдеш? — звертаюся до Віктора Бродникова.

— Ви про це запитуєте в мене, а я — в обласного управління освіти. Більше того, я пропонував у кожній школі організовувати подібні торгові точки. Ми можемо виконати будь-яке замовлення.

Мені особисто пропозиції Бродникова видалися слушними. Дійсно, а чому заклади освіти, які заборгували базі більше 4 мільярдів карбованців, кожну «вибиту» копійку чимдуж несуть «на сторону», даруючи посередникам 30—40 відсотків комісійних? Управління освіти нібито цього не помічає, наче не знає про існування «Освітатехпостачу». Приходив Бродников до першого заступника міністра з пропозицією створити освітянський банк або фонд. Не відмовили, але й не підтримали. Порушував питання про налагодження випуску наочних посібників на Україні, для початку хоча б у межах міністерства — он які виробничі потужності мають ПТУ! Вислухали і забули.

— Чому це болить мені, а не їм? — запитує невгамовний реформатор.

Швидше тому, що гроші на освіту з державного бюджету даватимуть і завтра, і післязавтра. Витрачати їх можна без ліку, бо по-справжньому ми навчилися рахувати тільки свої, кревно зароблені. А коли так, то не скоро ідеї непосидючого директора знайдуть підтримку і втілення.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Транспорт

Ніжинські парадокси

***Одразу** тридцять вісім автобусів списали в Ніжинському АТП 17406. Ця безпрецедентна подія, що сколихнула Ніжин, спричинила 18 перевірок автопідприємства слідчими органами й різними комісіями. І який результат?*

Незважаючи на активні півторарічні дії мерії щодо зміщення з посади керівника АТП, міністерство уклало з ним контракт на новий строк. Ніякого криміналу в його діях не знайдено, за підсумками роботи автопідприємство — одне з кращих в області...

Хоча у більшість сіл Ніжинського району регулярно вирушають автобуси (у деяких куточках Придесення, як не прикро, про такий вид послуг сільчани вже забули), самі ніжинці не ідеалізують роботу місцевого АТП. У міській Раді мені показали доповідні записки, акти про зриви рейсів, інші документи, підписані відповідальними працівниками міськвиконкому.

— Це сьогодні, у ваш приїзд, всі автобуси чітко курсують, — говорить голова Ніжинської міськради Михайло Приходько. — А так...

Директор АТП 17406 Олександр Пустовіт не заперечує, що парк може зупинитися. Але він пов'язує це не з масовим списанням російських ЛіАЗів, а з незадовільною компенсацією владою навіть мінімальних витрат на перевезення кільканадцятитисячного контингенту пільговиків. Нещодавно затверджена міськвиконкомом маршрутна сітка не підкріплена ніякими фінансовими гарантіями. Власне, їх за нинішньої економічної скрути і бути не може. У місті, як пояснив М. Приходько, бракує бюджетних коштів для забезпечення нормальної роботи наявних 78 автобусів і 16 таксомоторів. Що ж є натомість? Лише суворі вимоги до водіїв автобусів чітко дотримуватись графіків руху. Як їх виконувати за ціни на квиток у 10 тисяч карбованців (а собівартість перевезення пасажира сягає 50 тисяч!) та за умови заборони міськвиконкомом маршрутних автобусів-таксі, нікого, схоже, не турбує, окрім керівника та колективу АТП.

— Чому ми списали ЛіАЗи? Передовсім тому, що ці автобуси відпрацювали своє, і для них важко дістати запчастини, мастила, — розповідає Олександр Пустовіт. Великий їх мінус — надмірне споживання пального — близько 60 літрів на 100 кілометрів пробігу. Це вдвічі більше, ніж у значно місткіших «Ікарусах»-«гармошках». Уявляєте, які щодня подвійні витрати! Намагалися ми ЛіАЗи перевести на газ, але ефект той самий. Ніжинським бізнесменам, які зароблять свій капітал, торгуючи пальним, звичайно, вигідно, аби ми у них закуповували більше бензину та солярки. Зверніть увагу на скарги: в них червоною ниткою проходить — «побільше на маршрути ЛіАЗів!» Я добре розумію підтекст цих заяв, написаних охочими нажитись на бюджетних коштах. Але чому цього не розуміє керівництво міськради?

... Загалом затяжна громадянська транспортна війна у Ніжині завершується на користь міської влади: торік АТП отримало з міста всього-на-всього 5,4 мільярда карбованців дотації. Витрати транспортників склали 80 мільярдів карбованців. Не важко зрозуміти, хто взяв на себе основний фінансовий тягар турбот про ніжинського пасажира.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

Ціни на основні продукти харчування на ринках України

Базарний день (на 18.03)	Яловичина	Свинина	Сало	Яйця (десяток)	Олія	Сметана	Сир	Картопля
Сімферополь	500—600	550—650	300—350	170—180	180—190	400—450	200—250	100—120
Кіровоград	400—450	550—700	350—400	160—200	130—170	400	180	90
Дніпропетровськ	500—600	700—800	350—450	180—200	150—170	350—400	300—350	120—150
Полтава	350	500	270	170	140	400	300	70
Київ, Лук'янівський ринок	550—600	550—600	300	180—200	200	350	300—350	120

Наука

Кому потрібні винаходи, або Знову відкриття для закордону?

НЕЩОДАВНО Українське телебачення показало відеосюжет з Інституту електрозварювання ім. Є.Патона про електрозварників, які виробили методику підвищення стійкості поверхні металів завдяки спеціальному напиленню. Проте не всі знають, що цю проблему значно раніше розв'язали науковці Хмельницького технологічного університету Поділля.

Ще 1994 року з Подільського наукового фізико-технологічного центру було направлено до Мінмашпрому України пропозиції щодо впровадження у машинобудівній промисловості новітньої технології підвищення міцності сталі, чавуну, твердих сплавів. Відкриття подільських вчених під орудою доктора технічних наук Віталія Каплуна і досі не має аналогів у світі. Воно побудоване на принципово нових фізичних і математичних розрахунках. До слова, на Заході цей процес базується на використанні шкідливих для здоров'я компонентів, у тому числі аміаку.

Хмельницьку технологію зміцнення металів уже нині можна було б застосовувати в авіабудівній, машинобудівній, деревообробній, та інших галузях народного господарства. До речі, центр, очолюваний Ігорем Пастухом, одержав чимало пропозицій для придбання патентів, устаткування.

— На жаль, — з гіркотою говорить проректор з питань науки технологічного університету Поділля Віталій Каплун, — наші новітні технології не знаходять удома широкого застосування. Свої пропозиції з впровадження іонних технологій підвищення стійкості матеріалів ми надсилали до Мінвузу, Мінмашпрому, Кабінету міністрів України. Та, на превеликий подив, звідти ніякої реакції. Тому наш центр виконує поки що дрібні замовлення регіональних підприємств.

Отакі ми. Історія неодноразово доводила, що винаходи наших співвітчизників повертаються на Батьківщину через впровадження їх за кордоном. Але тоді ми вже платимо за учене і значно дорожче, збагачуючи тим самим інший народ.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Хмельницький.

Збурив палац тяганину

ПІСЛЯ дволітньої «сплячки» прокинулася давня суперечка між Музеєм історії Києва та Верховним судом України. Причина конфлікту — знаменитий Кловський палац, збудований 1744 року до приїзду в Київ цариці Єлизавети Петрівни, де з 1982 року було відкрито експозицію музею.

А три роки тому Верховний суд України став домагатися цього приміщення, аби створити «Палац правосуддя», в якому розмістилися б Конституційний, Вищий Арбітражний і Верховний суди України. 1994 року вже було підготовлено розпорядження за підписом виконувача обов'язків Прем'єр-міністра України Ю.Звягільського, яким було передбачено передати творцям правосуддя приміщення по вулиці П.Орлика, 8. Але громадське обурення перепинило ці плани, і 31 серпня 1994 року Президент України Л.Кучма видав розпорядження відмовити в передачі будівлі.

Нині голова Верховного суду України В.Бойко в листі до Президента України відкидає запропоновані Київською міською держадміністрацією варіанти інших приміщень, наполягаючи саме на Кловському палаці. І його мотивація збагненна: вищі судові органи держави необхідно розмістити на одній території, в єдиному комплексі, що гарантувало б належну безпечну діяльність правосуддя. Адже відколи Верховному судові було надано додаткове службове приміщення у північному крилі будинку по вулиці П.Орлика, 8, що досі займали центральна лабораторія «Північукргеологія» та державне геологічне підприємство «Геопрогноз», виникли чималі складності в безпечному доступі до частини будинку суддів, свідків, підсудних для розгляду справ.

Зі свого боку директор Музею історії Києва Тамара Хоменко переконувала на прес-конференції, що переселення музею означало б фактично його закриття. Адже унікальну експозицію, що сьогодні налічує понад 200 тисяч експонатів, створювали відповідно до інтер'єру кожного залу. Та й де взяти в сьогоднішній матеріальній скруті кошти на обладнання нових приміщень? Знову ринув потік звернень творчих спілок, громадськості столиці до Президента й уряду з проханням зберегти музей. Його керівництво підтримує й міська влада.

Сьогодні питання є відкритим. Залишається сподіватися, що, коли давня тяганина нарешті зрушить з мертвої точки, не постраждає ніхто.

Ольга ГАСЮК.

Подія півстолітньої давнини

Наша історія

СТАЄ традицією в Закарпатті, і особливо на Хустщині, відзначати в середині березня чергову річницю проголошення державної незалежності Карпатської України.

За умов післямюнхенського розколу Чехословаччини та угорської окупації південних районів Закарпаття наприкінці 1938 і на початку 1939 року в стародавньому Хусті, розгорнулася бурхлива діяльність крайового автономного уряду під проводом прем'єра Августина Волошина. Вся його діяльність за менш як п'ятимісячний період була спрямована на побудову незалежної Карпатсько-української держави.

Незважаючи на протистояння сил у довоєнній Європі, автономний уряд і українські політичні організації Закарпаття здійснили рішучий поступ до державності. Однак щойно проголошена незалежна держава стала жертвою угорсько-фашистського режиму. 15 березня 1939 року під гуркіт гармат мадярських військ, що наступали, відбулося й останнє сесійне засідання Сойму Карпатської України — всенародно обраного парламенту краю у складі 32 послів. Сойм одностайно проголосив суверенітет Карпатської України, прийняв Конституційний закон щодо форми державного правління, мови, символіки і обрав президентом незалежної республіки доктора Августина Волошина.

Фашистська Європа почала наступати на незалежну молоду державу. Карпатські січовики стали в рішучий супротив мілітаристській навалі. На полі бою і від жорстоких тортур загинуло декілька тисяч молодих захисників.

Повернення до історичної пам'яті про події понад піввікової давності було започатковано Народним рухом. Було проведено ряд науково-практичних конференцій, урочистих мітингів, споруджено тимчасові могильні хрести на братській могилі січовиків та на Красному полі під Хустом, де проходив рубіж оборони. На приміщенні колишньої Хустської гімназії, де відбувалося історичне засідання Сойму, а також на помешканні президента А.Волошина, встановлено меморіальні дошки. Минулого року прийняли рішення про спорудження в Хусті пам'ятника всім полеглим за незалежність.

Безперечно, доля республіки була трагічна. Але короткий спалах Карпатської України залишив слід у вітчизняній історії.

Олег МЕЛЬНИК.
Хуст.

У номер

● *Київ*

Протоколи судових засідань

вийшли друком у видавництві «Юрінком». А у Верховному Суді України відбулася презентація цих двох книг. Одна узагальнює практику роботи найвищого судового органу нашої держави, інша — районних і обласних судів.

— Вони слугуватимуть не тільки навчальним посібником для суддів і студентів правничих факультетів і вузів, але й стануть у пригоді громадянам України, — відзначив голова Верховного Суду Віталій Бойко, представляючи нові видання. — Подібні книги сприятимуть формуванню України як правової демократичної держави.

Їхня поява відбулася завдяки співпраці членів Верховного Суду і видавничої фірми «Юрінком». Як зазначив головний редактор «Юридичного вісника України» Віктор Ковальський, видавництво і надалі практикуватиме видання подібної літератури.

У Центральному парку — «агенти-007»

Соціальна служба для молоді Київської держадміністрації та Спілка дитячих та юнацьких організацій провели на території Центрального парку столиці захоплюючу гру «Агент-007» для учнів середніх шкіл та інтернатів, їх батьків та друзів. «Агенти» демонстрували свої навички з фотосправи, журналістики, радіосправи, кулінарії, картографії та спортивного орієнтування.

● *Вінниця*

Аварія на Дністрі

На очисних спорудах у селі Цекинівка Ямпільського району прорвало каналізаційний колектор. Через три тріщини на поверхню витекло чимало нечистот. На щастя, вони не потрапили у Дністер — пошкодження сталося на відстані 600 метрів від берега. Причина аварії, котру вдалося ліквідувати протягом доби, — зношення каналізаційних труб, що експлуатуються більш як 20 років. Оскільки очисні споруди належать сусідній Молдові, то, на думку спеціалістів з управління екологічної безпеки Вінницької області, питання про їх закриття, що уже неодноразово порушувалось, без втручання Києва не вирішити.

● *Кіровоград*

І головам повчитися не зайве

Новий навчальний рік розпочався в центрі підвищення кваліфікації працівників органів влади й управління області. За півроку тут проходитимуть перепідготовку більш як 800 чоловік: голови міських Рад районного підпорядкування, їхні колеги з селищних і сільських Рад, а також секретарі виконкомів. Першими сіли за парти голови Рад Долинського, Новгородківського та Новоархангельського районів.

Спорт

НА БАЛУ В КАТЕРИНИ

Протягом двох днів у київському Палаці спорту проходив IV міжнародний турнір з художньої гімнастики, присвячений творчій діяльності видатного українського тренера, президента національної федерації з цього виду спорту Альбіни Дерюгіної. До речі, в суботу учасниці, тренери, судді, глядачі привітали Альбіну Миколаївну з днем народження. А головний подарунок їй зробила Катя Серебрянська, яка виграла всі призи змагань.

Абсолютна чемпіонка світу з Сімферополя була найсильнішою у багатоборстві. По два рази виконувала вона вправи з м'ячем, стрічкою, скакалкою та булавами (разом вісім виступів) і сім разів отримувала найвищий бал — 10!

Яскраво сяяла українська зірка і другого дня, коли розігрувалися призи в окремих видах. Щоразу чарівна Катруся була першою. Що ж, таких би їй успіхів і в олімпійській Атланті.

У багатоборстві слідом за Серебрянською були: Тетяна Огризко (Білорусь), Тетяна Попова (Україна, Київ) та Крістін Срока (Німеччина). А всього на поміст палацу виходили гімнастки з 20 країн.

— Принаймні до 2000 року «Україна-Холдінг-Лізинг» підтримуватиме матеріально українську художню гімнастику, — сказав представник компанії Владислав Розумов. — Віра в майбутнє України та улюбленого в нас виду спорту, а також піклування про підростаюче покоління примушує нас підставити свої міцні чоловічі плечі під п'єдестал із чарівними граціями...

Турнір пройшов на дуже високому рівні і, безумовно, сприяв авторитетові нашої держави. Головна заслуга в цьому його директора Ірини Дерюгіної.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: зірка українського спорту Катерина Серебрянська під час змагань.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Виставки

Вернісаж завтрашніх геніїв

Виставка робіт молодих художників — нових членів молодіжного об'єднання при обласній організації Спілки художників України — щойно відкрилась у художньому салоні. Вернісаж на тему кохання, весни, вічності, щось у стилі популярної нині молодіжної тусовки. Символічно, що виставка молодих випала саме на березень, коли все прокидається, тягнеться до сонця, росте. Тому запам'ятайте ці імена: Олена Одарич, Юрій Лещуков, Владислав та Вікторія Юрашки, Ірина та Олександр Дейнеки, Олена Городницька, Едуард Страндко... Можливо, вже завтра їх визнають геніями.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

Дитяча картинна галерея — поки що мрія

Одразу в кількох виставкових залах Чернівців відкрито виставку творчості юних митців — учнів художніх шкіл. Зроблено це під егідою обласного управління культури. На конкурс було подано велику кількість талановитих робіт. Багатою видалася їх жанрова палітра — живописні та графічні твори, скульптура, майоліка, гончарство, вишивка, лозоплетіння, інтарсія.

Діти звернулися до керівництва області з проханням надати їм приміщення під картинну галерею. І це було б справедливо: адже твори буковинських митців мають великий резонанс на міжнародних виставках, а у Чернівцях їх немає змоги побачити.

Василь БАБУХ.
Чернівці.

В Арбитражном суде Херсонской области возбуждено дело № 17/6-Б о банкротстве открытого акционерного общества «Завод Дельта». Кредиторы и возможные санаторы могут обратиться с заявлениями в течение месяца со дня опубликования настоящего объявления в Арбитражный суд Херсонской области по адресу: 325000, г. Херсон, пр. Ушакова, 47.

Арбітражний суд Івано-Франківської області (м. Івано-Франківськ, вул. Грюнвальдська, 11) за позовом ДПІ по місту Калушу Івано-Франківської області порушив справи про банкрутство:

1. Кооперативу «Прогрес», Калуш, вул. Грушевського, 42/2, р/р в Калуському відділенні «Агропромбанку» № 461945, справа № 89/2.
2. Малого підприємства «Кондор», Калуш, вул. Л. Українки, 13/65, р/р в Калуському відділенні «Агропромбанку» № 468634, справа № 1140/4.
3. Приватного підприємства «Ірнік», Калуш, вул. Черняховського, 6/1, р/р в Калуському відділенні «Промінвестбанку» № 644753, справа № 1142/4.
4. Концерну «Міто», Калуш, вул. В. Стуса, 2, р/р в Калуському відділенні «Промінвестбанку» № 468609, справа № 827/4.
5. Дочірнього підприємства українсько-канадського товариства з обмеженою відповідальністю «ЮССТ-Інтернейшенел», «ЮССТ-Сервіс», Калуш, вул. Філатова, 9, р/р в Калуському відділенні «Промінвестбанку» № 467309, справа № 139/2.

Майнові вимоги кредиторів подають до Арбітражного суду Івано-Франківська в місячний термін з дня опублікування.

Объявление о продаже акций и облигаций

Сельскохозяйственное Открытое акционерное общество «Контрольне обладнання», ЗКПО 19367476, уставный фонд — 158,0 млрд. крб., имеющее в пользовании 2675,5 га земли, освобожденное от уплаты налога на прибыль по ноябрь 1999 года, предлагает к продаже:

1. Облигации на предъявителя в объеме 1960 шт., срок выпуска с 1 марта 1996 года, срок погашения 1 марта 1998 года. Стоимость одной облигации — 100 $US. Проценты выплачиваются ежеквартально в размере 18% годовых от стоимости облигации.
2. Простые акции на предъявителя второго выпуска в объеме 3000 шт., стоимость одной акции — 70,67$US. Выплата дивидендов производится ежеквартально в размере не менее 12% годовых от стоимости акции.

Покупатели оплачивают стоимость облигаций и акций в национальной валюте Украины по курсу НБУ на день продажи.

Предложения о покупке акций и облигаций прошу направлять: г. Киев, ул. Энтузиастов, 5, офис 165; тел. 555-87-14; т/факс 544-92-11 с 9-00 до 18-00.

ВВТ «ЮЛЕКС» припинило свою діяльність. Претензії приймаються протягом двох місяців. Тел. 211-41-99.

РЕАЛИЗУЕТ СО СКЛАДА В ХАРЬКОВЕ

тел/факс /0572/ 432-827
тел/0572/ 381-655, 476-894

АВТОИНВЕСТСТРОЙ

УАЗ
31512
31514/ЛЮКС
3741/ ПРОМТОВАР.
3909/ ФЕРМЕР
3303, 330318/ТЕНТ
3962/САНИТАРНЫЙ
2206/МИКРОАВТОБУС

ВАЗ
21043, 21053
2106, 21061
2107, 21083
21093, 21099
21213 "ТАЙГА"

ГАЗ
3102/ЛЮКС
31022/УНИВЕР.
31023/САНИТАРНЫЙ
31029-51,31029

АЗЛК
2141
23352
/ПИКАП

ИЖ
2715/ГРУЗОВОЙ
27151/ПИКАП
27156/ГРУЗОПАССАЖИР.
21251/КОМБИ
М-412 ИЭ

ЗАЗ
1102
"ТАВРИЯ"
1105/5 ДВЕРЕЙ

ГАЗ
33021/ГАЗЕЛЬ
3309/ГР.ТУРБОДИЗЕЛЬ
4301/ГР.ДИЗЕЛЬ
4509/САМОСВАЛ, ДИЗЕЛЬ

RAF
22038 /ПАССАЖИРСКИЙ
22038-02 /ЛЮКС
2915-02 /СКОРАЯ ПОМОЩЬ
2914-01 /РЕАНИМАЦИЯ

3311 /ГРУЗОПАССАЖИРСКИЙ
33111 /ГРУЗОВОЙ
2920 /ИЗОТЕРМИЧЕСКИЙ
2925 /МИЛИЦИЯ/ПОЖАРНЫЙ

ЗА БЕЗНАЛИЧНЫЕ КАРБОВАНЦЫ

НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ

ПО ВОПРОСАМ БАРТЕРА ОБРАЩАТЬСЯ ПО ТЕЛЕФОНУ: /0572/14-00-14

КРОВЛЯ, КОТОРОЙ НЕТ РАВНЫХ!

Компания "СКиФ"

- кровельное железо ("металлопласт") "MAXI" - Финляндия
- битумный гонт "CELOTEX" - США
- рулонные кровельные материалы "GENERAL MEMBRANE" - Италия

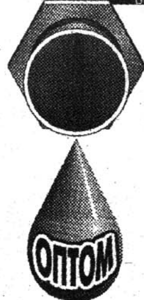
а также:

- водосточные системы особой прочности "PLASTMO" - Дания
- теплоизоляционные материалы "ROOKWOOL" - Дания
- материалы для облицовки фасадов зданий "сайдинг" - США
- пластиковые окна и двери из ПВХ ("евростандарт")

Осуществляем проектно-конструкторские, дизайнерские и монтажные работы с использованием предлагаемых материалов

Наш адрес: г. Киев, ул. Павловская, 29
тел. (044) 274-1761, факс (044) 274-7952
Представительства: Николаев (0512) 238156
Ивано-Франковск (03422) 42100

ДЛЯ ТЕХ КТО СТРОИТ И РЕМОНТИРУЕТ

ПРОМКОМПЛЕКТ **ПРЕДЛАГАЕТ:**

- задвижки всех типов;
- трубопроводная и запорная арматура;
- фасонина чугунная, фитинги;
- газосварочное оборудование, АДД 4004;
- водопроводные трубы;
- сантехника, санфаянс;
- любые виды монтажно-строительных работ.

(044) 432-76-82 ВСЕГДА В НА СКЛАДЕ В КИЕВЕ
(044) 452-10-48 ПО СРЕДНЕЗАВОДСКИМ ЦЕНАМ

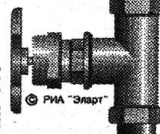
© РИА "Эларт"

Официальное представительство Сукремльского чугунолитейного завода
СП "Кронтиф-Киев"
Реализует

ТРУБЫ И ФАСОННЫЕ ЧАСТИ
ЧК-50
ЧК-100
ЧК-150

Гибкая система скидок!
Формируем пакет заказов на 1996 год.

В Киеве:(044) 474-56-09, 474-7207, 474-50-90
В Херсоне: (0552) 53-13-33

14-16 мая 1996 г. Минмашпром Украины совместно с заинтересованными организациями проводят международный научно-технический семинар-выставку «Проблемы и направления развития утилизации обычных видов боеприпасов».

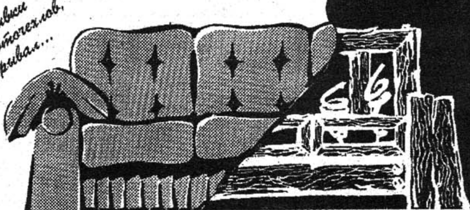
Оргкомитет семинара-выставки приглашает к участию украинские и зарубежные организации.
Оргкомитет размещен по адресу:
254080, Украина, Киев,
ул. Фрунзе, 19/21,
ОАО УкрНИИАТ
Справки по телефонам:
(044) 417-32-33, 417-25-41.

СОВМЕСТНОЕ УКРАИНСКО АМЕРИКАНСКОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ

ПРЕДСТАВЛЯЕТ КОЛЛЕКЦИЮ ОББИВОЧНЫХ ТКАНЕЙ НА СИНТЕТИЧЕСКОЙ И ТЕКСТИЛЬНОЙ ОСНОВЕ, А ТАКЖЕ ДВУСПАЛЬНЫЕ КРОВАТИ

- Более 550 расцветок
- Широкий спектр применения
- Реализация со склада в Киеве
- Дилерам предоставляется скидка

РИА "Эларт" ЛТД

Украина, г.Киев, Оболонский просп., 26. Тел.: (044) 295-3140; 414-0955

Поршневая группа

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки)

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ...

КамАЗ, МАЗ, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, ИКАРУС, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21

...И СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ

Т-150, МТЗ-80, -82, ДТ-75, "Кировец", «Дон», «Нива», «Колос», для двигателей: Д-240, А-41, 01М, СМД-14, -18, -20, -22, -31, -60

ЗАПЧАСТИ для ГАЗ-53: коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления, распредвал.

ЗАПЧАСТИ для КамАЗа: выжимной подшипник.

Плунжерные пары, распылители, форсунки **для МАЗ, СуперМАЗ, КамАЗ, КрАЗ, Т-150.**

Оформление и отгрузка за 10 минут!
КМП «ЭВО», Киев, ул. Улитина, 43 (Святошино)

Тел. (044) 452-1215, 450-9195 (с 9.00 до 17.00)

РКЦ АОЗТ
МОБИЛЬНЫЕ ТЕЛЕФОНЫ NOKIA 350, 250, 720
аксессуары, гарантия, сервис
Вызов коммерческого эксперта в офис.
Киев, Соломенская пл., 2, к. 701
Тел.: (044) 244-0935, 240-6791

NOKIA
CONNECTING PEOPLE

Соединяя людей!

ОТЛИЧНЫЙ РАЗМЕР - СООТВЕТСТВУЮЩАЯ ЦЕНА!

ОТЕЧЕСТВЕННЫЕ АВТОМОБИЛИ **ВАЗ, АЗЛК, ГАЗ, ПАЗ, УАЗ, РАФ** ЛЕГКОВЫЕ ГРУЗОВЫЕ
ПО ПРИЕМЛЕМЫМ ЦЕНАМ У НАС! Тел.: 221-6722, 221-6723, ФАКС: 221-6630

Легенди і дійсність

Приклад для євреїв та українців

1946 року Колумбійський університет видав книгу «Росія, Україна і Америка»

Автором цієї праці, що вийшла англійською мовою, був відомий громадський діяч Арнольд Марголін (1877—1956). «Я був переконаний, що, як уродженець України, повинен взяти участь у конструктивній діяльності, що розпочалась в квітні 1917 року, тобто за часів Центральної Ради, — писав він. — Згадуючи роки, віддані справі українського народу, я не шкодую ні труду, ні самопожертви, ні нестатків, яких зазнав у зв'язку з цією своєю діяльністю. Навпаки, переконаний, що це був мій обов'язок, як сина України, від якого я не міг відмовитись».

І це були не декларативні слова. Через своє українофільство Арнольд Марголін зазнав упередженого ставлення з боку своїх одноплемінників, особливо в США, де він жив в еміграції.

Народився А.Марголін в єврейській сім'ї у Києві. Його батько — заможний промисловець, який контролював значну частину акцій Дніпровського пароплавства. Після закінчення Київського університету Марголін практикував як адвокат. Найбільшим його успіхом на цій ниві була виграна справа в процесі М.Бейліса (1913). Як відомо, російські чорносотенці, осередки яких були і в Києві і які видавали тут газету «Двуглавый орел», щоб викликати нові погроми, спровокували вбивство християнського хлопчика. Чорносотенці загрожували адвокату знищенням, і він змушений був після виграшу процесу на деякий час переїхати до Петербурга. Революційного 1917 року А.Марголін повернувся в Україну і був призначений спочатку членом Генерального Суду, а в уряді В.Чеховського — заступником міністра закордонних справ. Зокрема, Марголін вів переговори з французьким та британським урядами, а також брав участь у переговорах між Україною, Білорусією, урядами Дону та Кубані про їхнє співробітництво після розпаду Російської імперії.

Після громадянської війни А.Марголін — в еміграції. Спочатку жив у Німеччині, а потім переїхав до США, де читав лекції у Пенсільванському та Нью-Йоркському університетах, практикував як адвокат в штаті Массачусетс та Вашингтоні.

Багато хто в діаспорі вважав А.Марголіна неофіційним представником України у Вашингтоні, де він розгорнув активну діяльність з метою розвіяти міфи та фальшиві легенди про те, що в Україні здавна, мовляв, схильні до антисемітизму і що євреї, мовляв, допомагали російським більшовикам пригнічувати Україну. Марголін був переконаний, що і російський, і український, і єврейський народи мають всі підстави для плідного співробітництва і що заважають цьому великодержавний шовінізм та імперіалізм.

Дослідницькі праці А.Марголіна присвячені політології, а також теорії права. Цікавою є його книга «Україна і політика Антанти», видана російською та англійською мовами.

Діяльність А.Марголіна в часи Центральної Ради не є чимось винятковим. До складу тодішнього уряду України входили міністр єврейських справ В.Лацький, міністр польських справ М.Міцкевич та міністр великоруських справ Д.Одинець.

Олег МАРТУСЬ.

На знімку: А.Марголін з дружиною.

Спорт

Місця зустрічей призначено

Як повідомили з прес-центру Федерації футболу України, відбулося жеребкування учасників чвертьфіналу розіграшу Кубка України. 2 квітня зустрічаються: Нива (Вінниця) — Нива (Тернопіль), Шахтар (Донецьк) — Дніпро (Дніпропетровськ), Таврія (Сімферополь) — Динамо (Київ), Кремінь (Кременчук) — Металург (Запоріжжя).

Ігри відбудуться на полях команд, які вказані першими.

Тайсон знову на троні

Після шестирічної перерви 29-річний Майк Тайсон повернувся на боксерський трон у суперважкій категорії. Він став найсильнішим за версією WBC. Американець на 53-й секунді третього раунду нокаутував володаря титулу 34-річного Френка Бруно з Великобританії. У планах Тайсона — перемоги у версіях WBO, WBA і особливо IBF.

І атлети на плаву

Коли на повному серйозі пролунали офіційні заклики ретельно готуватися до повені, у декого це викликало іронічну посмішку. І справді, це ніщо у порівнянні з тим холодним душем ринкових відносин, котрий без особливих застережень ринув на наших співвітчизників. Відносин, замішаних на дикій капіталізації. Опинившись перед ними наодинці, багато хто розгубився.

На щастя, є і ті, хто, як то кажуть, залишився на плаву. До них належить і тренер Полтавської ДЮСШ «Авангард» Володимир Арсентійович Бережний. Він не лише не розгубився, а й очолив школу — став директором, залишившись одним із наставників. Від цього виграли і підопічні. Як це бувало у старі часи, нині кращі атлети їздять в інші міста на важливі змагання.

Ось і недавно група юних авангардівців повернулася з Харкова, де три дні тривав міжнародний турнір з греко- римської боротьби. Змагалися юнаки двох вікових груп. Серед полтавців найбільшого успіху добився Борис Стрижак, який навчається у 7-Б класі школи № 27. Виступивши у вазі 51 кг, він одержав п'ять перемог і посів перше місце у цій ваговій категорії. 13-річний хлопчина привіз додому медаль і диплом Харківської обласної ради спортивного товариства «Гарт» — організатора турніру. А всього в ньому суперничало близько трьох сотень юних атлетів.

Володимир СЕМЕНО.

Полтава.

Увага, конкурс!

Шкода, але чомусь не всі наші дописувачі уважно роздивилися знімок на кращий підпис від 27 лютого 1996 року. Те, що песик сидить у дитячому візочку, побачили, але чому — це, на жаль, не всі помітили, а тому й підписи прислали уїдливі й незрозумілі. І все ж багато читачів сприйняли знімок як нагадування про те, що ми — люди і маємо дбати про тих, хто вірно служить нам, у скрутній для них час.

«Мені дуже сподобалося, що ця фотографія закликає до добрих почуттів, викликає співчуття в людей, — написав **Ігор Баранов** з Кривого Рогу. — Спасибі вам за те, що ви нагадуєте нам не забувати про жалість і любов до ближнього, нехай то буде людина чи наш менший брат. Пропоную підпис: «долг платежом красен»».

Алла Василенко із села Обтове Кролевецького району Сумської області: «Не послухав, що тобі казано, тепер лапки перев'язані. Не сумуй, загоїться, й з людьми таке коїться», «Не сумуй, ніжки направим, не будеш каліка, моя ж лисина — не травма, це уже навіки».

Ірина Горчаківська з Жидачева Львівської області: «Боляче тобі, а мені — дуже, потерпи ще трохи, ти, мій вірний друже».

Зоя Штогун-Дмитришин із Шумського Тернопільської області: «Друже мій миленький, видужаєш скоро, а в скрутну хвилину — я твоя опора», «Прив'язали в возик, як малу дитину, ще й одержав дозу пес новокаїну. Що ж, тримайсь, хоробрий: як дбайлива мати, твій господар добрий буде доглядати».

Микола Сулима зі Світлогорська Кобеляцького району Полтавської області: «Заболел животик, отнялися лапки, отвези, дружочек, ты меня до бабки. Пусть она пошепчет — может, подлечуся, может, без коляски жить я научуся».

Валентина Куденко з Красного Колядина Талалаївського району Чернігівської області: «Одинока старість нікому не радість, жодного онука — на душі розпука. Розділімо, друже, твоє й моє горе, бо біду і сльози лиш дружба поборе».

Спасибі всім, хто нам написав. Чекаємо ваших підписів до нового знімка. Листи надсилайте не пізніше, як за тиждень після виходу цього номера газети.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Перлини з дитячих вуст

Наша мама — жінка!

Готуючись у гості до друзів мати причепурилася — підфарбувалася, одягла красиву сукню. Дві донечки, що бачили її завжди у домашньому халаті, були в захопленні.

— Ух ти! — вигукнула старша. — Наша мама — жінка!

— А хіба я в халаті не жінка? — посміхаючись питає мама.

— Ні, тоді просто мама, — зітхнувши відповіла менша донечка.

Запитуєте — відповідаємо

«Внесено зміни, а пояснень немає»

Заступник голови правління відкритого акціонерного товариства «Горлівський машинобудівний завод» В.П.Утєєв просить пояснити зміст ст. 71 Цивільного кодексу України після внесення змін до неї 11.07.95 року.

Раніше ст. 71 містила два види строків позовної давності: за позовами юридичних осіб — 1 рік, коли однією із сторін виступає фізична особа — 3 роки.

Нині, після внесення змін, ст. 71 ЦК передбачає загальний строк як для юридичних, так і фізичних осіб — три роки. Це означає, що коли термін позовної давності, приміром, 1 рік за позовами юридичних осіб на момент набрання чинності нової редакції ст. 71 (27червня 1995 року) не завершився, то строк позовної давності подовжується до трьох років.

Марина КОВАЛЬЧУК.

Зачекалася весни...

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 354773.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311051.